

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

AYLIK MESLEKİ ETKİLEŞİM DÜŞÜNCE VE KÜLTÜR E-DERGİSİ

**BU
SAYIDA**

Dr. Ayşe Kızıldaş
Habibullah Akıncı
Ömer Ceylan
Sema Korç

Hatice Arslan
Meryem Danışmaz Sevin
Semra Özkan
Serkan Palancı

Alp Çağlan Maçkan
Dr. Özcan Kars
İsmail Nalbantoğlu
Ozan Selçuk

GÜNCEL:
BAĞIMLILIK

SÖYLEŞİ
Yavuz Tufan Koçak

PORTRE
Prof. Dr. Sema Kut

AMATEM
ÇALIŞMALARI
Alp Çağlan Maçkan
Deniz Taşağal

SOSYAL ÇALIŞMA
KİTAPLIĞI
Ömer Miraç Yaman

ÖĞRENCİNİN
SESI
İdil Özgün

SOSYAL
ÇALIŞMACININ
BİR GÜNÜ
Büşra Salman

TEKNOLOJİ:
NASIL BİR
DAYANIŞMA BİÇİMİ?
Görkem Kelebek
Küçükarslan

AKADEMİK
Süleyman Demirel
Üniversitesi
Sosyal Hizmet Bölümü

SİVİL TOPLUM
Avrupa Sosyal
Hizmet Araştırmaları
Birliği

SİNEMA
Daha İyi Bir
Hayat

DÜŞÜNCE
KİTAPLIĞI
Statü
Endişesi

GEZİ
Odessa
Katakombaları

İçindekiler

03 Genel Yayın Yönetmeninden
• **Prof. Dr. Tarık Tuncay**

GÜNCEL

05 Alkol ve Madde Kullanım Riski
• **Dr. Ayşe Kızıldaş**

08 Bağımlılığı Anlamak
• **Habibullah Akıncı**

10 Madde Bağımlılığı İle Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşları
• **Ömer Ceylan**

12 Sosyal Medya Bağımlılığı
• **Sema Korç**

14 Neden Bazı İnsanlar Bağımlı Olur?
• **Hatice Arslan**

16 Çift Katmanlı Mücadele: Bağımlı ve Kadın Olmak
• **Meryem Danışmaz Sevin**

18 Denetimli Serbestlik Sistemine Genel Bir Bakış
• **Semra Özkan**

20 YEDAM'dan Uygulama Yansımaları
• **Serkan Palancı**

PORTRE

22 Prof. Dr. Sema Kut
• **Dr. Özcan Kars**

SÖYLEŞİ

25 Yavuz Tufan Koçak - AYBÜDER

RÖPORTAJ

28 Alp Çağlan Maçkan - AMATEM

SOSYAL ÇALIŞMACININ BİR GÜNÜ

31 Bağımlılık Alanı
• **Büşra Salman**

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ

33 Denetimli Serbestlik Sisteminin Getirdikleri
• **İdil Özgün**

SİVİL TOPLUM

34 Avrupa Sosyal Hizmet Araştırmaları Birliği (ESWRA)
• **Ozan Selçuk**

AKADEMİ

36 Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

TEKNOLOJİ

37 Teknoloji Nasıl Bir Dayanışma Biçimi Olabilir?
• **Görkem Kelebek Küçükarslan**

Kültür ve Sanat

SİNEMA

39

Daha İyi Bir Hayat (2011)
• Sena Öksüz

GEZİ

41

Odessa'nın Yeraltı Labirenti: Odessa
Katakombaları
• Veli Yalçın

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

44

Statü Endişesi - Alain De Botton
• Seyhan Özdemir

SOSYAL ÇALIŞMA KİTAPLIĞI

46

Apaçi Gençlik - Ömer Miraç Yaman

HAKEMLİ DERGİ

48

Nitel Sosyal Bilimler

BU AY

49

Lösemili Çocuklar Haftası
• Elif Akansu

HAKKINDA

Sosyal Hizmet Magazin elektronik dergisinin temel amacı; sosyal hizmet alanlarını yansıtan güncel yazıları, haberleri, gelişme ve tartışmaları, bilimsel derlemeleri, araştırmaları ve kültür-sanat yazılarını öğrenciler, uygulayıcılar, akademisyenler ve araştırmacılarla paylaşmaktır.

Sosyal çalışma mesleğinin akademisyenleri, uygulayıcıları, öğrencileri ile sosyal hizmet alanlarındaki temel ve destekleyici diğer mesleklerin profesyonelleri tarafından yazılan yazılar yayınlanır. Sosyal Hizmet Magazin, sosyal çalışma ve sosyal hizmetlerin popüler bilim ve uygulama dergisidir. Günceldir, canlıdır.

Yazılar; geniş ölçekte çalışma alanlarından güncel bilgi-beceri aktarımı, mesleki uzmanlık konuları, etik-hukuksal tartışmalar, öğrenci deneyimleri, teknoloji gibi her sosyal çalışmacıyı ilgilendiren konuları içerir. Sinema, edebiyat, akademik eser incelemeleri yer alır. Sosyal hizmet alanlarının öncü ve dikkat çekici kişilikleriyle röportajlar yayımlanır. Yazıların içeriğinden doğan her türlü hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

E-dergi yılda altı sayı yayımlanır.

Dergide yayınlamasını istediğiniz yazılarınızı

sosyalhizmetmagazin@gmail.com adresine iletiniz. Güncel yazılar 750-1000 kelime, tanıtım, haber, film, belgesel, kitap (edebiyat, düşünce, akademik sosyal hizmet türlerinde) incelemesi türündeki yazılar ise 500-750 kelime arasında olmalıdır. Dergideki yazılar kaynak gösterilerek alıntılanabilir.

Yayınlanma tarihi 15 Kasım 2019. Sayı 08.

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Editör

Prof. Dr. İlhan Tomanbay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Yardımcı Editörler

Arş. Gör. Görkem Kelebek Küçükarslan, Dr. Melih Sever

Yayın Kurulu

Arş. Gör. Engin Fırat

Arş. Gör. Harun Aslan

Arş. Gör. Mustafa Çağrı Ayalp

İsmail Nalbantoğlu

Arş. Gör. Hakan Sakarya

Elif Topçu

Süleyman Soyhanoğlu

Derya Akkurt

www.sosyalhizmetmagazin.com

Prof. Dr. Tarık TUNCAY

GENEL YAYIN YÖNETMENİNDEN

BAĞIMLILIKLARIN TEDAVİSİNDE YÜZ YILLIK MİRAS

Sosyal Hizmet Magazin popüler meslek dergimizin Kasım 2019 sayısı bağımlılık teması etrafında toplanan çok disiplinli yazılardan oluşuyor. Hem teoriden hem de pratikten çeşitli görüş ve deneyimlerle zengin bir içerik oluştu. Aktüel yazılar ufuk açıcı ve konuya çok boyutlu bakmamıza yardımcı oluyor. Bağımlılıkla ilgili gönüllü bir girişim olan AYBÜDER'in yöneticisi Yavuz Tufan Koçak söyleşisini özellikle okumanızı öneriyorum. İlham ve ümit vericidir.

Dünyada ve Türkiye'de bağımlılık sorunu artış halinde ve farklı maddelerin dolaşıma girmesiyle çeşitlenmeye devam ediyor. Her yerde özellikle bir 'opioid salgını' olduğu belirtiliyor. Ülkemizde bağımlılıkla mücadelede referans bir kurum olan Türkiye Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi 2019 raporunu geçtiğimiz günlerde yayımladı (TÜBİM, 2019). 26 ilde 40 bini aşkın katılımcıyla yüz yüze görüşmeler yapıldı. Çalışma raporundaki rakamlar oldukça çarpıcı. Madde bağımlılığı tedavisi gören kişi sayısında ciddi bir artış var. Bu sayı 2017 yılında 211 bin kişi iken bir yıl içinde 251 bin kişiye yükseldi. Sonuçlara bakıldığında maddeye başlama nedeni olarak merak duygusunun halen ilk sırada yer aldığı görülüyor. İlk kullanımda maddelerin %71,9 oranında arkadaş çevresinden temin edildiği ortaya çıktı. Veriler, yaygınlaşmaya devam eden bağımlılığın sistemik bir sorun olduğunu gösteriyor.

Bağımlılık, maddenin kötüye kullanımı ile ortaya çıkan, tedavi ve rehabilitasyon süreci görece uzun süren, yaygın ve dirençli bir biyopsikososyal sorun. Uzun yıllardır birçok model üzerinde birçok teorik yaklaşım denendi. Bugün, motivasyonel görüşme en popüler olanlarından. Klinik psikologlar William Miller ve Stephen Rollnick tarafından 1990ların başında geliştirilen kısa süreli bir müdahale yaklaşımı (Miller ve Rollnick, 1991). Danışandan hız alıyor ve kendilik değerinin artırılmasına odaklanıyor. Bugün ayrıca bağımlılıkla uğraşırken, birey merkezli müdahaleden aile merkezli müdahaleye doğru bir genişleme yaşanıyor. Hiç şüphesiz, bağımlılığın yalnızca klinik psikiyatri disiplininin ilgi alanında görülmemesi, süreçte sosyal hizmet mesleğinin de rol alması bu genişlemede etkilidir.

Sosyal çalışmacılar alkolle başlayan ve diğer maddelerin kötüye kullanımıyla genişleyen bağımlılık alanında yüz yıldan fazla süredir kapsamlı bir çalışma tecrübesi biriktirdi. Öncelikle yoksulluk, işsizlik, baskı, suç ve şiddet gibi birçok sosyal sorunun bireysel bağlamında bağımlılığa rastlandı. Kişinin bağımlılık davranışlarını dikkate almadan diğer sorunlar üzerinde çalışmak neredeyse olanaksızdı. Diğer taraftan, bu sosyal sorunların hafifletilmesi mümkün olmadan da bağımlılıkla bireysel (klinik) mücadele etkili bir sonuç vermiyordu. Şu halde, bağımlılığın hem mikro hem de makro bağlamların birlikte ele alınması gereken çok tipik bir sorun olduğu görüldü. Sosyal hizmetin bir meslek olarak gelişiminde öncü olan ve 'sosyal vaka çalışması' yönteminin annesi sayılan Mary Richmond'ın 1917'deki eseri Sosyal Teşhis'te bağımlılıkla ilgili ilk çığır açıcı argümanlar yer alır. Richmond alkolü bireysel bir ahlâk problemi olarak gören yaygın kurumsal ve de toplumsal anlayışı öncelikle reddetmiştir. Alkol bağımlısı kişileri 'günahkâr' olarak damgalayan sistemin, bu sorunu çözmek için bir sağlık sorunu olarak ele alması gerektiğini savunmuştur.

Richmond, kendi geliştirdiği tanınan soru formunda; içme örüntülerini, ailede içme öyküsünü, üç kuşak geriye dönük olarak ruhsal sıkıntılarını, tıbbi geçmişi, mevcut sosyal, kültürel, ekonomik, çalışma durumuyla ilgili ve ailevi koşulları içeren özellikleri veri olarak toplamıştır. Bu tanınan form, bugün kullanılanlardan çok da farklıdır.

Richmond'ın eseri, sosyal hizmet mesleğinin bağımlılık tedavisi alanına sağladığı katkının –halen değerini koruyan– yüz yıllık bir miras olduğunu gösteriyor.

Bağımlılık sorununun merkezinde bağımlı kişiler yer alsa da, sosyal çalışmacılar, bu kişilerin çocukları başta olmak üzere aileleri ile de ilgilidirler. Maddenin kötüye kullanımının aile sisteminin işlevselliği üzerindeki etkileri, olası istismar ve ihmal davranışlarının izlenmesi mesleki duyarlılığımızın bu alandaki yansıması olmuştur. İlaveten gelişmiş ülkeler başta olmak üzere birçok ülkede sosyal çalışmacılar, bağımlılık tedavi topluluklarında, iyileşme evlerinde ve metadon uygulama programlarında aktif roller üstlenmektedirler.

Mesleğin ayırt edici biyopsikososyal perspektifi, değişen koşullara uyumu kolaylaştıran eko–sistemik uygulama çerçevesi, hem bireysel hem de toplumsal bağlamı dengeleyen ikili misyonu bağımlılık alanındaki rol ve sorumluluklarını artırırken, sosyal çalışmacılar bağımlılık alanındaki vazgeçilmez profesyoneller arasında yerlerini korumaktadırlar.

Ülkemizde madde bağımlılığı alanındaki yaygın hizmet, Madde Bağımlılığı ve Tedavi Merkezleri Yönetmeliği'ne (2013) göre yapılandırılmıştır. Yüzden fazla merkezde ayaktan veya yatarak hizmet veriliyor. Bunun yanı sıra Yeşilay danışma merkezleri de sürece katkı veriyor. Alandaki sivil toplum örgütleriyle birlikte içinde sosyal çalışmacıların da yer aldığı geniş bir ekiple bağımlılıkla mücadele ediliyor. Bireysel güçlendirme, aile işlevselliğinin artırılması ve toplumsal bilinç geliştirme süreçlerini bir bütün olarak yapılandırmasıyla ayırt edici bir mesleki özellik gösteren sosyal hizmet müdahalelerinin etkisi arttıkça bağımlılıkla mücadelede ilerleme kaydedileceği açıktır.

Kaynakça

Miller, W. R. ve Rollnick, S. (1991). Motivational interviewing : preparing people to change addictive behavior. New York: Guilford Press.

Richmond, M. E. (1917). Social Diagnosis, New York: Russell Sage Foundation.

TÜBİM, (2019). Türkiye Uyuşturucu Raporu 2019, T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Ankara.

Erişim

Adresi: <http://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/TUBIM/Ulusal%20Yayinlar/2019-TURKIYE-UYUSTURUCU-RAPORU.pdf>

ALKOL VE MADDE KULLANIM RİSKİ

DR. AYŞE KIZILTAŞ

Bağımlılık, kişinin yapmaktan kendini alıkoyamadığı alkol ve diğer maddelerin kullanımının yanı sıra davranışsal bağımlılıkları da kapsar. Alışveriş, egzersiz, yemek yeme, dijital bağımlılık gibi davranışsal bağımlılıklar günümüzde sıklıkla gündeme gelse de insanlık tarihi kadar eski olan ve en bilineni alkol ve madde bağımlılığıdır. Bilinen ilk alkollü içki tahlın yumuşatılarak tüketilebilmesi için suda bekletilmesi sayesinde keşfedilmiş olup, kökeninin M.Ö. 10.000'li yıllara kadar uzandığı tahmin edilmektedir. Kenevire benzer bir bitkinin yapraklarının yakılarak keyif verici olarak kullanılmasının, yine milattan önceki yıllarda Mezopotamya'da yaşayan uygarlıklara kadar uzandığı bilinmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) tanımına göre madde bağımlılığı, alkol ve yasadışı uyuşturucu dahil psikoaktif maddelerin, zararlı veya tehlikeli kullanımı anlamına gelir. Madde kötüye kullanımı, önemli bedensel, psikolojik, sosyoekonomik sonuçları olan, bireyin psikososyal işlevselliğini bozan, başta birey ve ailesi olmak üzere toplumu olumsuz etkileyen bir sorundur. Kullanıcı ya da bağımlı bireyi bu denli etkileyen olumsuzluklar, psikiyatrik sorunlar, organ hasarına bağlı bedensel hastalıklar, sosyal dışlanma, okul terki, işten atılma, kendisi ve yakın çevresi için ekonomik kayıplar şeklinde sıralanabilir. Madde bağımlılığı, tedavisi uzun, sıklıkla geri dönüşlerin yaşandığı, bazen kişiyi ve özellikle yakın çevresini çaresiz hissettiren, ölümle sonuçlanabilen ve oldukça masraflı çok değişkenli bir sorundur.

2018 Uyuşturucu Raporu'nda, 2017 yılı alkol ve nikotin dışı maddeler açısından istatistikler incelendiğinde, 211.126 kişinin ayaktan ve 12.501 kişinin yatarak tedavi aldığı gözlenmiştir.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'ndan 1993 yılında mezun olmuş ve aynı yıl Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi'nde Sosyal Çalışmacı olarak göreve başlamıştır. 2006- 2017 yılları arasında Uzman, 2017 Mayıs ayından beri de Öğr. Gör. kadrosuyla aynı kurumdaki görevini sürdürmektedir. 2000 yılında Yüksek Lisans Eğitimini Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Sanatları Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda doktora Eğitimini 2019 yılında tamamlamıştır. Bilişsel Davranışçı Psikoterapiler Derneği'nden Bilişsel Davranışçı Terapi I. ve II. Modül eğitimleri ve süpervizyon eğitimini tamamlamıştır. Ayrıca, Aile Danışmanlığı, Cinsel Danışmanlık, Krize müdahale, Kısa Süreli Çözüm Odaklı Terapi gibi çeşitli eğitimler almıştır. Ulusal ve Uluslararası dergilerde makaleleri ve kongrelerde bildirileri bulunmaktadır. Mesleki ilgi alanları, bireyle, ailelerle ve gruplarla klinik sosyal hizmet, gençlerde madde kullanım riski, toplumsal cinsiyet ve kadın konularıdır. aysekiziltas26@gmail.com

Geçmişte yatarak tedavi görenlerin %7'sinin 2017 yılında yeniden tedavi başvurusunda bulunmaları, bağımlılık tedavisinin güçlüklerine ve nüklere ilişkin fikir vermektedir. Bu açıdan bakıldığında veriler, bağımlılık oluşmadan önlemeye yönelik hizmetlerin sunulmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Alkol ve madde kullanımında başta aile ve arkadaşlar olmak üzere çevresel etkiler önem arz etmektedir. Elbette gençlerde madde kötüye kullanımına yol açan pek çok hazırlayıcı risk faktörü bulunmaktadır. Kuşkusuz her madde kullanımı mutlaka bağımlılıkla sonuçlanmaz. Ancak bağımlıların geçmişine bakıldığında, ilk zamanlar sadece sosyal ortamlarda içiyor olduklarını ifade edeceklerdir.

Özellikle alkol dışı diğer maddeler için bağımlılık yaş ortalaması alkol bağımlılığı ortalamasına göre düşüktür. Biyopsikososyal yönleri olan madde kullanımının oluşmasında etkili olan yaş, sosyo ekonomik düzey gibi demografik değişkenler, biyogenetik faktörler, aile, çevresel koşullar, kişilerarası ilişkiler, akademik performans, sorun çözme ve stresle başa çıkma becerileri gibi bireyin psikolojik ve sosyal yönleri madde kullanımına başlama ve sürdürmede etkili faktörlerdir.

Üniversite Öğrencilerinde Alkol ve Madde Kullanım Riski

Gençler içinde buldukları gelişim döneminde yaşadıkları güçlükler, aidiyet arzuları, merak gibi nedenlerle alkol ve madde kullanımı açısından önemli risk grubundadırlar. 2018 yılı Türkiye’de Genel Nüfusta Tütün, Alkol ve Madde Kullanımına Yönelik Tutum ve Davranış Araştırmasında yaşamında ilk kez alkol alma yaş ortalaması 19.94, hayatında en az bir kez madde kullananların da 35.4’ünün 15-24 yaş aralığında olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada madde kullanıcılarının %9,7’sinin halen üniversite öğrencisi olması dikkat çekicidir. Türkiye çok genç nüfusa sahip bir ülkedir. Bu durum çoğu yönüyle avantajlar getirmektedir. YÖK İstatistiklerine göre, 2018- 2019 öğretim yılında önlisans ve lisans eğitimine devam eden öğrenci sayısı 7 milyonun üzerindedir. TÜİK verilerine göre de, 15- 24 yaş arası genç nüfus yaklaşık 13 milyon olduğundan, genç nüfusun yarıdan fazlasının üniversite öğrencilerinden oluştuğunu söylemek abartı olmayacaktır.

Sosyal hizmet disiplininin ilgi odağında yer alan ve nüfusumuzun önemli bir kesimini oluşturan üniversite gençliği, aileden ayrılma, akademik yoğunluk, arkadaş ilişkileri yönetimi, barınma gibi çok sayıda yeni yaşam olayıyla karşılaşmaktadır. Özellikle üniversite eğitiminin ilk yılları gençlerin yeni bir kente ve akademik yaşama uyum, bireysel sorunlar, kendi sorumluluğunu almak durumunda olmanın verdiği bir takım psikolojik sıkıntıları da beraberinde getirebilmektedir. Bu yıllar genellikle aileden uzak olunan ve akran etkisinin daha yoğun hissedildiği yıllardır. Anılan nedenlerle, karşılaştıkları güçlüklerle etkili başa çıkamayan gençler zaman zaman işlevsel olmayan yöntemlere başvurabilmekte, umutsuzluk ve çaresizlik hisleriyle, yaşadıkları gerilimle başa çıkmanın tek yolu gibi algılanan alkol ve madde kullanımına yönelebilmektedirler.

Özdenetim Önemli...

En basit tanımıyla hazzı erteleyebilmek olan özdenetim, bireyin içten gelen, kendisine zarar verecek tepkileri ve istenmeyen davranışsal eğilimlerini bastırma ve bu davranışları sergilemekten kaçınma becerisidir. İnsanlar hazzı erteleme becerileri sayesinde para biriktirme, yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürme, tartışmalara tarafların memnun olacağı çözümler getirebilme gibi pek çok yaşam deneyimini başarabilmektedirler. Böylece aşırı yeme, alkol ve madde kötüye kullanımı gibi dürtü kontrol problemlerini daha az yaşarlar. Öz denetimin düşük düzeyde olması, bireylerin, bir davranışın uzun vadeli sonuçlarını hesaplamaksızın davranmalarına, hayal kırıklıklarına tahammüllerinin düşük olmasına, anlık haz veren davranışları daha çok sergilemelerine neden olabilir. Bu yönüyle öz denetim madde bağımlılığının hazırlayıcı risk faktörlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

“Bağımlı falan değilim, arada bir yani. Üniversiteye ilk başladığımda bir kaç arkadaş çok heyecanlı olacak falan diye hap almıştık, bir ev partisinde. Sevmedim. Hatta garip hissettirdi, çok korktum”.

Teknolojik gelişmeler, sosyal medyanın her alanda giderek yaygın bir şekilde kullanımına, tüm yeniliklerin gençler arasında hızlı yayılmasına ve bir o kadar da hızlı tüketilmesine neden olmaktadır. Heyecan arama, hazzın peşinden gitme vurgusu, gençlerin bu anlamda sürekli bir arayış içerisinde olmalarına neden olabilmektedir. Bu durumda alışkanlıkları belirleyen etmenler de giderek daha fazla kaynaktan beslenmekte, kaynakların belirlenmesi de çok değişkenli araştırmalar gerçekleştirmeyi zorunlu kılmaktadır. Kuşkusuz genç nüfus toplumun dinamik yanıdır. Ancak ihtiyaç duyulan hizmetlerin sunumu yapılmadığında bu nüfus, toplumsal sorunların da ana kaynağı olabilir. Önemli bir nüfus grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin alkol ve madde kullanım riskini ortaya koymak, bu kitleye yönelik koruyucu ve önleyici ruh sağlığı hizmetleri planlamak açısından oldukça önemlidir.

“Yani geçen sene alkol içerek baş etmeye çalışıyordum. Baş edemediğim zamanlarda pes etmeye çalıştığım anlar oluyor”.

Gençler, öz denetim geliştirememişlerse, bu dönemde para harcama, arkadaş seçimi, akademik başarı, zararlı alışkanlıklardan korunmaya yönelik hayır diyebilme de dahil işlevsel tutum ve davranışlar geliştirme becerisinden yoksun olabilmektedirler. Bu koşullar altındaki gençlerin, yöneldikleri riskli davranışlardan biri ve belki de en zararlısı madde kötüye kullanımı olabilmektedir. Bu bakımdan çok erken yaşlardan itibaren bireyin özdenetim becerilerini artırmaya yönelik çok yönlü mesleki müdahaleler önem arz etmektedir. Risk altında bulunan ve çok farklı sorunlara sahip bireyler, aileler, gruplar ve topluluklarla bütüncül ve ekolojik bakış açısıyla çalışan sosyal hizmet disiplini, bireyi, biyopsikososyal bir sorun olan madde kullanımının olası risk faktörlerini tüm yönleriyle belirlemek ve davranış değişikliği yaratarak riskleri ortadan kaldırmaya yönelik koruyucu, önleyici ve rehabilite edici mesleki müdahaleleri gerçekleştirmeyi de kapsayan sorumlulukları yerine getirir.

Sosyal hizmet uzmanları, uygun müdahale programlarını geliştirmek ve bu müdahalelere dayanak oluşturacak bilimsel araştırmaları gerçekleştirmek durumundadırlar. Bu bakımdan sosyal hizmet uzmanlarının üniversitelerde koruyucu önleyici ruh sağlığı hizmeti sunan psikolojik danışma ve rehberlik merkezleri ya da benzeri çeşitli birimlerde istihdam edilmeleri önem arz etmektedir.

Not: Alkol ve Madde kullanımı ve bağımlılığına ilişkin istatistikler “Türkiye Uyuşturucu Raporu”ndan incelenebilir.

Kızıltaş, A. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Öz Denetim, Stresle Başa Çıkma ve Sosyal Destek Algıları ile Alkol ve Madde Kullanma Riskleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

BAĞIMLILIĞI ANLAMAK

HABİBULLAH AKINCI

Bağımlılık günümüzün çoğu sorunu gibi neredeyse insanlık tarihinin başlangıcından bu yana var olan bir sorundur. Meşhur Hasan Sabbah'ın fedaileri üzerinden anlatılan tarihi olayda uyuşturucu maddenin etkileri ve hangi amaçlarla kullanıldığı üzerine ilginç teoriler kurulmaktadır. Tarihin ilk çağlarında olduğu gibi günümüzde de madde bağımlılığı birçok farklı boyuta sahip bireysel ve toplumsal bir sorundur. İnsanın bir maddeye veya bir davranışa karşı bağımlı olması onun sosyal hayattaki rolünü tam anlamıyla icra etmesine engel olabilmektedir. Madde kullanımının insanı yaşamın olağan süreçlerinden, sosyal rollerinden ve sorumluluklarından alıkoyması, o insanın toplumsal işlevselliğinin gerçekleşmesini engelleyebilmektedir. Bu noktada uygulanacak sosyal hizmet müdahalesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan bu müdahalede hangi boyutların ele alınması ve nasıl bir müdahalenin gerçekleşmesi gerektiği soruları belirebilir.

Türkiye'de özellikle madde bağımlılarına yönelik yapılan müdahaleler krizi önleme ve bağımlıyı hayatta tutmaya yönelik faaliyetlerdir. Bu akut müdahaleler ile bağımlı birey hayatta kalabilir ancak bireyin bağımlılık durumu devam etmektedir. Bu noktada bireyi madde kullanımından uzak tutmak ve koruyucu-önleyici uygulamalar gerçekleştirmek kurtuluş için yapılması gereken ilk faaliyetlerdir. Peki burada madde kullanmak için neredeyse her şeyi yapabilecek birisini maddeden uzak tutmak adına neler yapılmalı ve nasıl bir yol izlenmelidir? Bu soruya tatmin edici bir cevap vermek bağımlılığın çözümü adına atılacak en etkili adım olsa gerektir. Bu soruya cevap vermek adına sosyal hizmetin de yapabileceği çok şey vardır. Madde bağımlısı bireyi hayatının merkezinde olan maddeden uzaklaştırmak için o insanı anlamaya çalışmak, atılacak ilk adımdır.

Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalında 2014 yılında Lisans programından ve 2017 yılında da Yüksek Lisans programından mezun oldu. Aynı Anabilim Dalında Doktora programında öğrenciliğine devam etmektedir. Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. habibullahaknc@gmail.com

Neredeyse insanlığın var olmasından buyana kadar geçen sürede varlığını devam ettiren bir sorun olan bağımlılığı anlamak için insanı anlamak adına daha çok çaba gösterilmelidir.

Sosyal Hizmet bir insanı anlama mesleğidir. Modern hayatın sorunlarının her geçen gün daha karmaşıklaşması ve toplumun giderek bir arada yaşama yetisini kaybetmesi sürecinde sosyal hizmetin insanı anlama çabası içine girmesi ne kadar ağır bir yükün altına elini koyduğunu anlamak için yeterlidir. Sosyal hizmet aslında insanı anlamayı değil onun "çevresi içinde" iyi oluşunu hedefler. Bunun içindir anlama çabası. Ne yazık ki günümüz dünyasında sosyal bilimlerin genelinde olan eğilimlerden birisi sosyal hizmet için de söylenebilir. Bu eğilim sorunları etraflıca anlama yerine daha hızlı çözüm üretme durumudur. Çünkü sosyal sorunlar biran evvel çözüme kavuşturulmalı ve toplum kendini üretmeye devam etmelidir. Sosyal adalet, insan hakları, evrensel değerler ve daha müreffeh bir toplum ve refah içindeki birey gibi oldukça iddialı amaçlar edinen sosyal hizmet, günümüzde yaşlılar için huzurevlerini ve kimsesiz çocuklar için çocuk yuvalarını çözüm olarak sunarak yama müdahaleler ile bu sorunlara cevap vermeye çalışmıştır. (Bu konu üzerine Emrah Akbaş hocamızın eleştirel yaklaşımının bulunduğu eseri okunmaya ve üzerinde düşünmeye değerdir.)

Burada sosyal hizmet “sorunlara çözüm” amacıyla meydana gelen bir disiplin ve meslek olduğu için sürekli bir çözüm üretme baskısı ile alanda ve teorik zeminde çözüm odaklı şekillendirilmiştir. Bu süreç sosyal hizmetin sorunları anlama noktasında aceleci davranmasına, pratik ve hızlı çözümler üretmesine yol açmıştır. Bu noktada madde bağımlısı bireyin tekrar sosyal hayata katılması için medikal model çerçevesinde uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet, sağlıklı ve kalıcı çözümler üretmekte sorun yaşayabilmektedir.

Bağımlılığı anlamak adına insanı biyo-psiko-sosyal boyutlarıyla ele alan bir anlayışa sahip olan yaklaşımlar son dönemde alan yazınında sıkça karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir zeminde bir meslek ve disiplin olan sosyal hizmet madde bağımlılığı konusunda yeri geldiğinde bireyin anlam dünyası için de kafa yormalıdır. Neden? Çünkü bireyin madde kullanımından uzaklaşması için biyo-psiko-sosyal alanlarda bütün olarak bir iyilik haline sahip olması gerekmektedir. Bu iyilik hallerinden birkaçını sağlamak adına insanın dünyayı nasıl anlamlandırdığını, kendini bu düzende nasıl konumlandığını ve çevresi ile kurduğu ilişkilerin onun için ne ifade ettiğini bilmek etkili bir sosyal hizmet müdahalesi için yararlı olacaktır.

Kişinin anlam dünyasını anlamaya yönelik sosyal hizmet müdahaleleri etik ilkelerin sosyal hizmet uzmanına sağladığı sınırlar çerçevesinde gerçekleşebilir. Kişinin anlam dünyası dini görüşüyle, kültürel inanışları ile ya da her türlü manevi faktörle şekillenebilir. Sosyal hizmet uzmanı olarak bizler bağımlı bireyin manevi durumunu, kültürünü ve dini görüşünü dikkate almalıyız. Fakat öncelikle bir sosyal bilimci ve sonrasında bir sosyal hizmet uzmanı olarak yapılmaması gereken hatalardan birisi de kişinin değerlerinin ve inanışlarının yargılanmaması ve sosyal hizmet uzmanının kendi doğrularını müracaatçıya dayatmamasıdır. Bu etik ilke okurken kulağa çok zor gelmeyebilir fakat uygulama her zaman planlanandan farklıdır.

Madde bağımlılığı konusunda da birey madde kullandıktan sonra farklı bir algı dünyasına girebilmektedir. Özellikle medyada sunulan haberlerde çatıya çıkıp havuza atlar gibi çatıdan atlayan, arkadaşını bıçaklayarak öldüren, aile üyelerine saldırılarda bulunan ve öldüren bağımlı vakalarına rastlamak mümkündür. Bu olaylarda bağımlı kişinin bilinçli bir ruh haline sahip olmadığı görülmektedir. Modern hayatın getirdikleri sorunlar, düzensiz kentleşme, küreselleşme ve büyük şehirlere kırsaldan gelen göç akımı sonucunda çeşitli zorluklarla baş edemeyen birey, içinde bulunduğu zorluklardan ve hayattan uzaklaşmak amacıyla madde kullanmaya başlamaktadır. Madde kullanımı ile bağımlı birey farklı bir algıya sahip olmakta ve sorumluluklarından, karşılaştığı zorluklardan, sorunlu ilişkilerden bir an da olsa uzaklaştığı bir zamana kavuşmaktadır. Bu süreç bağımlı için ulaşılması gereken tek ideal olarak kalır ve her denemede bu sürece ulaşmak daha çok istenir. Alışkanlığın ötesine geçen bu ritüele engel olmak için birçok disiplin ve mesleğin koordinasyonu ile gerçekleşecek müdahaleler gereklidir. Bu süreçte sosyal hizmetin koordine edici özelliğine duyulan ihtiyaç gün yüzüne çıkmaktadır.

Netice olarak bağımlılık üzerine çözüm üretmeden önce insanı anlamak adına daha çok çaba göstermek elzemdir. Bunun için kültür, din ve etnik kimlik gibi hassas ve ciddi konular üzerine daha çok derinleşmeli ve çözüm bu alanlarda da aranmalıdır. Artık madde bağımlılığının sebebinin yalnızca yoksulluk olduğunu söylemek basit bir çıkarım olarak değerlendirilebilir. İçinde bulunduğumuz zamanın madde bağımlıları kimliklerini ve kültürlerini dışlanmadan yaşayamadıkları ve ötekileştirildikleri için bağımlı olmaktadır. Kendilerini ve hayatı anlamlandırmada sorun yaşadıkları için uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin algı dünyalarını değiştirmelerine izin vermektedirler. Ebeveynlerinin ya da sevdiklerinin kayıplarını hatırlamamak için madde kullanımını tercih etmektedirler. Karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmada güçlü kalamadıkları için madde bağımlısı olabilmektedirler. Dolayısıyla bağımlı bireyin hayat hikayesini kavramak, onun maddeden uzaklaşmasını sağlamak için kestirme bir yol olarak değerlendirilebilir. Sosyal hizmet uzmanı olarak bizler bağımlılar ile yaptığımız görüşmelerde müracaatçının manevi dünyasının kapılarını aralayacak anahtarları da elimizde buldurmamız lazım. Bunun için dinlerin, inanışların, mezheplerin kısacası varoluşun üzerine heybemizde yeterince söyleyecek sözün olması gerekir. Yazımı burada bitirirken Sosyal Hizmet Magazin dergisinin mesleğe ve disipline hayırlı olmasını temenni ediyorum. Bana burada yazma imkânı verdikleri için Prof. Dr. Tarık Tuncay hocaya ve dergi ekibine teşekkür ederim. Emeğinize sağlık.

MADDE BAĞIMLILIĞI İLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

ÖMER CEYLAN

Dünya genelinde ciddi bir hızla artan madde kullanımı günümüzde önemli bir sorun haline gelmiştir. Ülkemizde de son 10 yıl içerisinde görülmeye başlayan sentetik uyuşturucularla birlikte uyuşturucu maddelere ulaşım kolaylaşmıştır. Bu yeni nesil uyuşturucular yapımının basit ve maliyetinin düşük olması sebebiyle özellikle gençler arasında madde kullanım oranını arttırmıştır. Eskiden uyuşturucu kullanımına ve buna bağlı ölümlere kamusal alanlarda çok fazla şahit olunmadığı halde bu sentetik uyuşturucular ile birlikte sokaklarda, parklarda, meydanlarda madde kullanan ve krize giren, hayatını kaybeden, bu sebeple medyada haber olan gençlere rastlanmaya başlanmıştır. Buna bağlı olarak da konuya ilişkin toplumsal hassasiyet giderek artmıştır.

Madde bağımlılığı, zararlı sonuçlara rağmen, zorlayıcı veya kontrol etmesi güç olan madde arama ve kullanımı ile karakterize kronik bir hastalıktır. Madde alma konusunda ilk karar çoğu insan için isteğe bağlıdır ancak tekrarlanan madde kullanımı, bağımlı bir kişinin kendini kontrol etmesini zorlaştıran ve uyuşturucu kullanma konusundaki yoğun isteklere direnme yeteneğini engelleyen değişikliklere neden olabilir. Bu değişiklikler kalıcı olabilir, bu yüzden madde bağımlılığı "tekrarlayan" bir hastalık olarak kabul edilir. Bu sebeple, tedavi görüp madde kullanımını bırakan kişilerin temiz oldukları dönemde bile madde kullanımına tekrar geri dönme riski yüksektir. Madde bağımlılığının nüks etmesi yaygındır ancak nüks, tedavinin işe yaramadığı anlamına gelmez, diğer kronik sağlık sorunlarında olduğu gibi, tedavi devam etmeli ve hastanın nasıl yanıt verdiğine bağlı olarak ayarlanmalıdır. Tedavi planlarının sık sık gözden geçirilmesi ve hastanın değişen ihtiyaçlarına uyacak şekilde güncellenmesi, tedavi sonrası da hastanın takip edilmesi, sosyal uyum noktasında hastaya destek olunması gerekir.

1982 Yılında Şanlıurfa'da doğdu, ilk, orta ve lise öğrenimini Şanlıurfa'da tamamladı, 2006 Yılında Çağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden (İngilizce - Tam Burslu) mezun oldu, 2014 yılında Adalet Meslek Yüksek Okulunu bitirdi, 2019 yılında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Politika Anabilim Dalında "Madde Bağımlılığı İle Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşları" başlıklı tez çalışması ile yüksek lisansını tamamladı, 2008 - 2011 yılları arasında Maliye Bakanlığında çalıştı, 2011 yılından beri Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığında Müfettiş olarak görev yapmakta. omerceylann@hotmail.com

Madde bağımlılığında genel tedavi esasları diğer tıbbi hastalıklarda olduğu gibi koruyucu, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinden oluşmaktadır. Ülkemizde madde bağımlılığıyla mücadele pratiğine bakıldığında sürecin daha çok tedavi odaklı, kısmen de koruyucu odaklı olduğu bunun da madde bağımlısı hastaların tam olarak maddeden kurtulmasında güçlükler meydana getirdiği görülmektedir. Madde bağımlılığında diğer hastalıklardan farklı olarak kişisel, sosyal, ailesel, ekonomik, psikolojik ve adli etkileşimler yoğun olduğundan, hastaların çok yönlü ele alınıp değerlendirilmesini gerektiren bir hastalıktır. Hastaların yoksunluk belirtilerinin farmakolojik olarak giderilmesi, detoksifikasyon ve madde kullanma isteğini azaltan ilaçlar ile bedeni yönden tedavi edilip diğer boyutlarda müdahalenin sınırlı kalması hastaların maddeden tam olarak kurtulma ve yeniden madde kullanımına başlamama oranlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bununla birlikte kişinin yukarıda bahsedildiği gibi çok boyutlu olarak ele alınmaması hastaların iyileşme motivasyonlarını da olumsuz etkileyerek tedaviyi zorlaştırmakta bazen de kesintiye uğratmaktadır. Madde bağımlılığı ile mücadelede en önemli aktör devlet olmasına rağmen devletin kurumsal sebeplerden dolayı tek başına başarılı olması mümkün değildir. Bu nedenle yürütülen çalışmaların başarıya ulaşması için kamu kurum kuruluşlarının yanında toplumun diğer kesimlerinin de mutlak surette mücadeleye katılması gerekmektedir, bu aktörlerin en başında da sivil toplum kuruluşları gelmektedir. Madde bağımlılığı ile mücadelede sivil toplum kuruluşlarını, “koruyucu ve önleyici hizmetler veren sivil toplum kuruluşları” ve “tedavi ve rehabilite edici hizmetler veren sivil toplum kuruluşları” olarak iki kategori altında sınıflandırmak mümkündür. Madde bağımlılığı ile mücadelenin tedavi ve rehabilitasyon boyutu maddi ve manevi olarak zor ve yıpratıcı olduğundan sivil toplum kuruluşları bu boyuta girmeye çekinmektedirler. STK’lar genel olarak önleyici ve koruyucu faaliyetlere daha çok yönelmektedirler.

Önleyici ve Koruyucu Hizmetlere Yönelik Faaliyet Gösteren STK’lar

Bu STK’ların amaçları hiç madde kullanmamış bireylerde madde kullanmaya başlamanın önlenmesi, maddeyi denemiş ve/veya madde kullanımına devam eden ancak bağımlı olarak tanımlanamayacak bireylerde ise madde bağımlılığına geçişin önlenmesidir. Bu amaçları doğrultusunda genel olarak çocuklar ve gençler üzerine yoğunlaşan STK’lar okullarda öğrencilere ve gençlere yönelik bilgilendirmeler, eğitimciler ve kanaat önderlerine yönelik bilgilendirmeler, konferans, söyleşi, broşür, dergi, kitap gibi bağımlılıklar konusunda kişilerde farkındalık oluşturmaya yönelik çalışmalar yapmaktadırlar, özellikle gençlerin kötü alışkanlık edinmemeleri ve boş vakitlerini kaliteli geçirebilmeleri için futbol, basketbol gibi spor aktivitelerine ve sanatsal, kültürel faaliyetleri özendirilmeye yönelik çalışmalar yapmaktadırlar.

Tedavi ve Rehabilite Edici Hizmetlere Yönelik Faaliyet Gösteren STK’lar

Bu STK’lar madde bağımlısı olan kişilerin ayaktan veya yatarak farmakolojik, psiko-sosyal tedavilerinin ve rehabilitasyonlarının yapılmasını sağlamaya yönelik hizmet vermektedirler.

Bu süreçte ilk önce detoksifikasyon (temizlenme) denilen bağımlı kişinin maddeden arındırılmasını amaçlayan tedavi uygulanır. Genelde bu detoksifikasyon süreci Amatem gibi resmi kuruluşlar tarafından yürütülmekle birlikte STK’lar tarafından kişinin tedavi takibi, düzenli ilaç kullanımının sağlanması, madde kullanılmamasının sebep olabileceği defektin en aza düşürülmesini sağlayacak bitkisel destek kürleri yapılmaktadır. Sonrasında ise rehabilitasyon veya toplumsal uyum süreci olarak adlandırılan ve kişinin topluma tekrar kazandırılmasını amaçlayan faaliyetler yürütülür. Bu dönemde kişinin madde kullanımına sebep olan sosyal, psikolojik, çevresel ve toplumsal sıkıntıların giderilmesi ve tekrar topluma adapte edilmesine çalışılır.

Madde bağımlısı kişilerin tedavisi başarılı bir şekilde yürütülse bile tedavi sonrası rehabilitasyon ve sosyal uyum süreci iyi yönetilemezse bu kişilerin madde kullanımına geri dönmesi ihtimali çok yüksektir. Sağlık Bakanlığına bağlı merkezlerde 2017 yılında madde bağımlılığı tedavisi gören kişilerin %48,55’i (5.648) ilk kez tedavi görenlerden oluşurken, %51,45’i (5.985) daha önce tedavi gördüğü halde tedaviye tekrar gelen kişilerden oluşmaktadır (Türkiye Uyuşturucu Raporu, 2018). Bu bakımdan madde bağımlılığından kurtulan kişinin tekrar madde kullanımına başlamaması ve sosyal uyumunun sağlanmasında STK’lara önemli görevler düşmektedir. Madde bağımlılığının sebep olduğu umutsuzluk ve çaresizlik hastayı ve ailesini maddi ve manevi yönden istismara açık hale getirmekte, bu işten rant sağlamaya çalışan kimi kişi ve kuruluşların ağına düşürmektedir, bu kişiler hem tedaviye zarar vermekte, maddi manevi yönden aileyi zarara uğratmakta hem de gerçekten bu mücadeleye gönül veren kişi ve kurumlara olan güveni azaltmaktadır. Madde bağımlılığı ile mücadele alan ekonomik ve psikolojik açıdan yıpratıcı olmasının yanında sivas ve ekonomik rant aracı olarak da istismara açık

SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI

SEMA KORÇ

We Are Social and Hootsuite'un verilerine göre dünyada 3.81 milyar internet kullanıcısı var. Bu kullanıcıların arasından ise 2.89 milyar kişi sosyal medya kullanıyor. Verilere baktığımızda internet kullanıcıların yarısından fazlasının sosyal medya hesabı bulunmakta. Sosyal medyanın anlık bilgi alışverişini sağlamakta büyük bir rolü olduğu inkar edilemez. İnsanların çoğu artık gazete okumak yerine Twitter'dan "trend topics" dediğimiz kelimeler ve hashtag'ler listesini kontrol ediyor. Özellikle gençler arasında kullanımı büyük bir hızla artan sosyal medyada kişiler kendilerini daha rahat ve özgür bir şekilde ifade edebiliyor üstelik bunu kendi gerçek kimliklerini gizleyerek de yapabiliyorlar. Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg bir konuşmasında "Dünyada Facebook kullanan insan sayısı 175 milyondan fazla, bir ülke olsaydı dünyanın en kalabalık 6. ülkesi olurdu" diyor.

Peki bu sınırları kaldıran, daha özgür bir ifade ortamı sağlayan, kişilerle kolay bağlantı kurabilmemizi sağlayan sosyal medya hangi noktada kişiye zarar veren bir bağımlılığa dönüşüyor? Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) davranışsal bağımlılığı kişinin fiziksel, zihinsel, sosyal ve/veya mali refahı için ciddi olumsuz sonuçlara neden olmasına rağmen bir eylemi (madde dışı kullanım) veya davranışı azaltamama veya durduramama (kontrol kaybı) ve eyleme karşı, karşı konulamaz bir dürtü hissetme olarak tanımlıyor. Bu bağlamda DSÖ'ye göre kumar, video oyunları, internet tabanlı tek ya da çift kişilik oyunlar ve sosyal medyanın aşırı kullanımı davranışsal bozukluklar ya da aşırı davranışlara neden olabilir.

Sosyal medya bağımlılığı kişilerin sosyal medyayı aşırı kullanımı sonucu ortaya çıkan bir internet bağımlılığı biçimi olarak görülebilir. Sosyal medya bağımlısı bireyler genelde sosyal medyaya aşırı ilgi gösterirler ve sosyal medya hesaplarına giriş yapmak ve sosyal medyayı kullanmak için kontrol edilemez bir dürtü tarafından yönetilirler (Andreassen & Pallesen, 2014). Bugün birçok çalışma sosyal medyanın özellikle Facebook, Instagram gibi ağların aşırı kullanımının kişide stres, kaygı, depresyon gibi ruhsal bozukluklara sebep olabileceği ve kişinin uzun süreli iyi olma halini olumsuz yönde etkileyebileceğini doğrulamıştır.

Temmuz 1997'de Ankara'da dünyaya geldi. İlköğretim ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünden 2019 yılında mezun oldu. Aynı dönem Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı tezli yüksek lisans programına kayıt oldu. Şu anda da yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. korcsema1@gmail.com

Kişinin sosyal medyada gördüğü hayatları kendi hayatına kıyasla çok daha iyi olarak algılaması kişinin kendi hayatının daha değersiz olduğu yanılgısına kapılmasına neden olabilir. Ayrıca sosyal medyada geçirilen fazla zaman kişinin günlük işlerinin aksamasına ve sosyal ilişkilerinin zarar görmesine yol açabilir.

Bailey Parnell "Is Social Media Hurting Your Mental Health?" adlı TEDx konuşmasında sosyal medyanın bir "ilgi pazarı" olduğunu söylüyor. Sosyal medyadaki her şeyin ilimiz için rekabet ettiğini ve bizim sosyal medyadaki bir şeyi "beğenmemizin" ona değer biçtiğini, bizim de sosyal medya hesaplarımızda paylaştıklarımızla, yazdıklarımızla ve gösterdiklerimizle insanların bizim hayatımıza değer biçmesini istediğimizi belirtiyor. Peki tüm bu olumsuz etkilerden kişiler nasıl korunabilir? Öncelikle kişilerin sosyal medyada geçirdikleri süreyi gözden geçirip gerekirse bunu azaltmaları gerekiyor. Hatta bu uygulamaları geçici ya da kısa süreli olarak telefondan kaldırmak sosyal medyadan bir süre uzak kalmak için işe yarayabilir. Kişinin kendisini rahatsız eden ya da daha kötü hissetmesine neden olan sosyal medya hesaplarının kendi hesabı ile bağlantısını kesmek de sosyal medyanın verdiği zararları minimum düzeye indirebilir. Ama sosyal medya kullanımının kişide bağımlılık haline geldiği noktada bir profesyonelden yardım almak en iyi seçenek olabilir.

Teknolojinin insanlarda bu kadar etkili olmaya başlaması ve doğurduğu birçok sorunun göz edilemeyecek kadar büyük ve ciddi olması sosyal hizmetin bireyle çalışırken göz önünde bulundurması gereken faktörlerden biri haline geliyor. Kişinin hayat kalitesine olumsuz etki eden tedirginlik, düşük özsaygı ya da çökkünlük gibi ruhsal bozukluklarda sorunun kaynağı ya da kaynaklarından biri sosyal medyanın aşırı kullanımı olabilir.

Ekolojik yaklaşım perspektifinden bakıldığında bireyin etkileşime girdiği sistemler ve kurulan ilişkiler incelenirken kişinin içinde bulunduğu sanal dünya da değerlendirme sürecinde dikkate alınabilir. Bireyin beğenilme ve sevgi görme ihtiyacı sosyal çevresinden karşılanmadığında bu ihtiyaçlarını sosyal medyadan karşılaması bağımlılığı tetikleyebilir. Sosyal medya bağımlılığında bireyle çalışırken kişinin sahip olduğu sosyal bağlar ve bu bağların güçlendirilmesi müdahale sürecinde önemli bir adım olabilir.

Hızla artan sosyal medya kullanımına bakıldığında sosyal hizmetin sosyal medya bağımlılığı ve etkileri konusunda geliştireceği müdahalelerin giderek daha fazla anlam taşıyacağı görülmektedir.

Kaynaklar:

- Andreassen, C.S., & Pallesen, S. (2014). Social network site addiction – An overview. *Current Pharmaceutical Design*, 20, 4053–61.
- Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., & Wang, Q. (2019). Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention.
- World Health Organization, (2004). Public Health Implications of Excessive Use of the Internet, Computers, Smartphones and Similar Electronic Devices Meeting report

NEDEN BAZI İNSANLAR BAĞIMLI OLUR?

HATİCE ARSLAN

Bağımlılık, bir döngüdür. Madde denenir, sonrasında tekrar kullanılır, o maddeye karşı tolerans gelişir, etkisini arttırmak için doz artırılır, başka maddeler denenir, bırakma girişimleri başarısız olur, başka maddelerin de dozu artar, madde kullanılmadığında yoksunluk belirtileri ortaya çıkar, yoksunluktan kurtulmak için madde kullanımı tekrarlanır ve bu durum devam edip gider. Ta ki, bağımlı birey hayatını kaybedene veya tedavi olarak maddeden arınmış kalmak için ömür boyu çabalayana kadar... Madde kullanımını ilk başlatan, hemen hemen her durumda olduğu gibi, bir düşüncedir. "Herkes kullanıyor, ben de bir deneyeyim. Uçmak (yükselmek) neymiş ben de bir göreyim..." Bireyler bu veya benzeri düşüncelerinden dolayı hayatları boyunca en az bir kez madde kullanıyor. İlk deneyim sonrasında alınan hazzı tekrar yaşamak için, madde kullanımı sürdürülmektedir. İlk kullanımdan sonra, bazı bireyler bırakamıyor, yeni maddeleri de deneyimliyor. Bazı bireyler ise, ara ara mola veriyor ve sonrasında madde kullanımına devam ediyor, bazı bireyler ise tedavi olarak hayatları boyunca ayık kalmak için mücadele veriyor. Peki, neden bazı insanlar bağımlı oluyor?

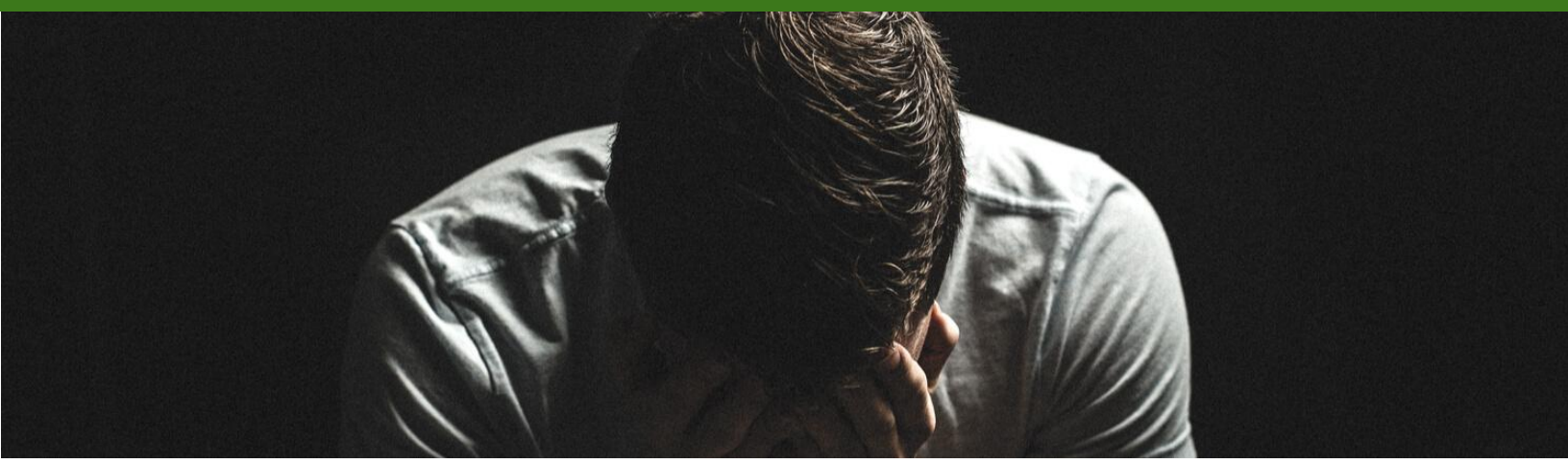
Herhangi bir maddeyi deneyen bir kişinin kontrolünü kaybetme ve bağımlılık geliştirme olasılığını birçok değişken aynı anda etkiler. Bu değişkenler genel olarak; madde, kullanıcı ve çevre olarak üç gruba ayrılabilir. Madde ile ilgili faktörlerin temelinde, kullanan bireylerin tekrar kullanma arzusu yaratacak etkiler oluşturma kapasitesi bulunmaktadır. Bir maddenin diğerlerine oranla daha güçlü bir pekiştirici özelliğinin olması onun bağımlılık yapma potansiyelini arttırmaktadır. Madde ile ilgili diğer bir önemli faktör de, madde etkisinin hızlı başlamasıdır. Maddenin hem yapısı gereği hem de maddenin alınış biçimi, maddenin etkisinin hızını belirlemektedir. Maddenin erişilebilirliği (bulunabilirliği), maliyeti ve saflık/güçlülüğü madde ile diğer etkenlerdir.

1977 yılında Mersin'de dünyaya geldi. 2000 yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans, 2006 yılında da Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik yüksek lisans programını bitirdi. Çukurova Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Bağımlılık programı doktora öğrencisi. haticeaslanarslan@gmail.com

Madde kullanımı ile ilgili kullanıcılarla ilgili faktörler çok çeşitli olmakla birlikte; genetik yatkınlık (madde etkilerinin ortaya çıkışından zevk alma, doğuştan toleransa sahip olma, bireyin metabolizmasından dolayı maddenin bireysel psikofarmakolojik etkilerine yönelik tolerans), kişilik yapısı, yaşam stresleri, madde kullanımını görme, psikiyatrik belirtiler gösterme, geçmiş deneyimler/beklentiler, risk alma davranışı eğilimi, dürtüsellik ilk akla gelen faktörlerdendir.

Çevre, madde denemeyi ve kullanımını devam ettiren en önemli bileşenlerdendir. Bireyin içinde bulunduğu sosyal durum, rol modeller, iş ve eğitim fırsatları, haz kaynakları ile ilgili diğer pekiştiricilerin bulunabilirliği, koşullandırılmış uyarılar (çevresel ipuçlarının, aynı ortamda tekrarlanan kullanımla koşullanması) çevre ile ilgili faktörler arasındadır. Özellikle, rol modeli olan aile, akraba veya birey için anlamlı ve önemli gördüğü kişilerin madde kullanımları, aynı zamanda bu kişilerin madde kullanan bireye doğduğu andan itibaren sevgi göstermesi son derece önemlidir.

Bireyin ilk aylarından itibaren bebeğin bakımını üstlenen kişilerle arasında oluşan güvenli bağlanma, bireyin bağımlılık ve daha birçok psikiyatrik hastalık veya olumsuz durumdan koruyucu bir kalkan özelliği göstermektedir. Madde kullanımı ile ilgili istatistikler incelendiğinde, ilk kullanım yaşının ergenlik dönemine denk geldiği görülmektedir. Ergenlik dönemi, her bakımdan kendine özgü nitelikler taşımaktadır. Bunlardan en önemlisi de, arkadaş etkisidir. Bir arkadaş grubunda yer alan gencin, ait olmak adına kimi zaman yapamayacağı şey yoktur. Bu bazen okulun personele ait buzdolabından habersiz yiyecek almak, bazen birisi ile alay etmek, bazen bir öğretmene hakaret etmek olabileceği gibi, o zamana kadar hiç sigara içmemiş olsa dahi sürekli sigara içiyormuş gibi davranmak veya arkadaşının uzattığı otlulu sigarayı çekmek, “al, bu sana iyi gelecek, kendini harika hissedeceksin” denilen renkli minik hapyı yutmak, içine madde koyulan kolayı içmek olabilir. Zaman zaman yalnızlık hisseden gence, aile ve akrabalarının dışında ağabeylik veya ablalık yapan kişilerin varlığından ailelerin haberdar olması son derece önemlidir. Altı ay beraber futbol oynadıktan sonra gencin bir boşluk anında veya üzgün/sinirli anında uzatılan esrar, belli bir zaman sonrasında eroin iğnesinin ikramına dönüşebilmektedir.

Gencin, içinde bulunduğu arkadaş çevresi ve onlarla ilişki dengesi, madde kullanımında önemli bir rol üstlenmektedir. İlişki dengesini belirleyen, hem bireyin kişilik yapısı, hayır diyebilme becerisi, güven derecesi hem de arkadaş grubunun dinamiğidir. Bağımlılık tanı ölçütlerini karşılayan bireyler için, tek tek hangi faktörlerin ne kadar etkili olduğunu söyleyebilmek güçtür; çünkü bağımlılık bir beyin hastalığı olmakla birlikte her bireyde ortaya çıkış nedenleri farklı olabilmektedir. Çevreyi oluşturan diğer bir etmen de 21. yüzyılın dijital dünyasıdır. Küreselleşen bir iletişim ağı içinde yaşayan gençler, saliseler içinde yayılan her türlü bilginin akışı içinde kendi kimliklerini ve tavırlarını sergilemektedirler. Sosyal medya kullananlar, dakikalar içinde ulaşmak istedikleri kişilere ulaşma şansına sahipler.

Kendilerine özgün madde jargonu kullanarak, kimin kullanıcı kimin satıcı olduğu bilgisine rahatlıkla ulaşmaktadır. İnternette alışveriş imkânı, artık geleneksel alışverişle ciddi bir oranda rekabet ettiği bir çağda, maddelerin de internet alışverişinde yer aldığı bilinen bir gerçektir. Kişisel bloglar veya diğer bazı web siteleri aracılığıyla maddeler hakkında bilgi edinmek isteyen bireyler, maddenin nasıl kullanılacağını anlatarak başlayan ve nasıl etkileri olduğu, en çok hangisinin kafa yaptığından, etkilerinin ne kadar süreceğine kadar her türlü bilgiyi edinmeleri son derece kolaylaşmıştır. Aradığını Türkçe sitelerde bulamayan gençler, yabancı ülkelerden açılan web sitelerinde, kendileri o dili bilmeseler dahi online çeviri yardımıyla bilgi edinebilmektedir. Medya, diziler, filmler, şarkılar (sözleri ve video klipleri), madde kullanımında özendirici bir role sahip çevresel etmenlerdendir. Madde kullanan gençlerle ilgili yapılan haberlerin verilmesi kimi zaman, hikâyeye dolayısıyla maddeyi özendirici bir sunumla verilebilmektedir. Zaten, kendisini fark ettirmek isteyen bir genç böyle bir haber karşısında, kendini fark ettirme yolu olarak ya da daha önce hiç duymadığı bir maddenin adını haberden duyarak öğrenebilmektedir. Diğer yandan, kahramanlarla özdeşim kurulan filmler ve dizilerdeki karakterlerin madde kullanımları sonrasındaki aldığı keyfin sahnelerde yer alması, dahası madde kullanan karakterlerin popüler olarak, dominant karakterler olarak içinde buldukları grubun içinde sözü geçen bireyler, sevilen, övülen bireyler olarak lanse edilmesi madde kullanımı için özgüveni düşük gençlerde risk doğurabilir.

Sonuç olarak, bir beyin hastalığı olan bağımlılığın oluşmasında birçok değişken vardır. Maddeden, madde kullanan bireyin kendisinden ve bireyin içinde bulunduğu çevreden kaynaklanan bu etmenlerden hangisi hangisine göre daha çok risk faktörü oluşturduğu tamamen bağımlılık tanısı alan bireye özgüdür. Risk faktörleri ile ilgili yapılacak yeni çalışmalarla hem doğuştan faktörler, hem bireyin psikolojik özellikleri hem de çevre ile ilgili yeni etmenler ortaya koyulabilir. Tüm risk faktörleri içerisinde belki de en önemlisi, bireyin madde kullanımıyla ilgili ilk düşünceleri ve kullanmak yerine kendi özgür iradesiyle hayır diyebilmesidir.

ÇİFT KATMANLI MÜCADELE: BAĞIMLI VE KADIN OLMAK

MERYEM DANIŞMAZ SEVİN

Her gün yeni bir bağımlılık türünün (ilişki, sosyal medya, alışveriş vb.) ortaya çıktığı dünyamızda en bilinen bağımlılık türü olan madde bağımlılığı oranları yıldan yıla artış göstermektedir. Birleşmiş Milletlerin her yıl Dünya Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığıyla Mücadele Gününe özel olarak açıkladığı 2018 Dünya Uyuşturucu Raporuna göre; dünya üzerinde 31 milyon uyuşturucu bağımlısı bulunmaktadır ve bu rakam 2016 yılında 29,5 milyon idi [1]. İki yıl içerisinde oluşan 1buçuk milyonluk bu artış madde bağımlılığını gün geçtikçe derinleşen sosyal bir sorun hâline geldiğini göstermektedir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de madde kullanım yaygınlığı hızla artış göstermekte ve ilk madde kullanım yaş ortalaması da hızla düşmektedir. Birey, grup ve toplumun karşılıklı olarak etkilendiği bu konuda çift katmanlı mücadele vermek zorunda bırakılan bir grup bulunmaktadır: Kadınlar.

Literatürde madde kullanan kadınlara yönelik araştırmaların yeterli sayıda olmamasına rağmen genel olarak toplumların madde bağımlısı kadınlara yönelik olumsuz tutum ve önyargılara sahip olduğu pek çok araştırmacı tarafından ifade edilmiştir [2]. Örneğin, madde bağımlısı kadınların topluma girme şansı olmadığı, maddeyi elde etmek için para karşılığında cinsel birliktelikte bulunduğu, potansiyel suçlu olduğu gibi olumsuz söylemler ve sosyal damgalamalar farklı kültürlerde kendini tekrarlamaktadır. Ayrıca bu kadınlar; aileleri, akrabaları, komşuları, iş arkadaşları ve madde kullanan diğer bireyler tarafından damgalanmaya maruz bırakılmaktadır. Yüksek lisans tez çalışmam kapsamında madde bağımlısı bir erkekle yapmış olduğum derinlemesine görüşmede **“...Benim maddeci kızla işim olmaz. Olmaz. Çünkü o onun için gelip benim koynuma yatar. Özür diliyorum. Ona gerek duyduğu için benim yanıma geliyor, ona ihtiyacı olduğu için benim yanıma geliyor; benim o insanla ne işim olur yahu.”**[3] ifadeleri maruz bırakılan damgalanmayı açıkça ortaya koymaktadır.

2011 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyoloji bölümünden mezun oldu. 2012 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümüne öğretim elemanı yetiştirme programı kapsamında (ÖYP) araştırma görevlisi olarak atandı ve 2014 yılında lisansüstü eğitimi gereğiyle Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümüne görevlendirildi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim dalında yüksek lisans programını 2017 yılında “İkinci Kez AMATEM de Tedavi Gören Madde Bağımlılarının Madde Kullanımına İlişkin Yaşam Deneyimleri” başlıklı tez çalışması ile tamamladı ve bilim uzmanı unvanını kazandı. Aynı yıl içerisinde Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim dalında doktora programına başladı. Lisansüstü uygulama derslerini AMATEM (Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezi), Denetimli serbestlik ve Sosyal hizmet merkezinde yürütmüştür. Özellikle madde bağımlılığı alanına yönelik olarak proje, bildiri, çeviri kitap bölümü ve yayını bulunmaktadır.

Bu bağlamda madde bağımlısı kadınlar, bir taraftan maddenin neden olduğu birçok sorunla başa çıkmak, diğer taraftan ise toplum tarafından maruz bırakıldıkları olumsuz tutum ve önyargılar ile mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar.

Damgalanmanın kadınlar için yol açtığı en önemli sorunlardan biri de tedaviye erişimdir. Kadınlar, damgalanma korkusu nedeniyle ihtiyaç duyduğu tedavi arayışını sonuçlandıramamakta, diğer bir deyişle tedaviye ulaşmada güçlük çekmektedir [4]. Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2018 Türkiye Uyuşturucu Raporunda 2017 yılında yatarak tedavi görenlerin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde, %95.67'sinin erkek, yalnızca %4.33'ünün kadın olduğu görülmektedir [5]. Bu aradaki sayısal uçurum bizlere kadınların madde bağımlılığı tedavi sürecine erişiminde cinsiyete dayalı birçok engelle de karşılaştıklarını açıklamaktadır. Tedaviye erişemeyen madde bağımlısı kadınların çoğu bu süreci yönetmek için, madde kullanımını arttırdığı gibi, toplum tarafından maruz kaldıkları damgalanmayı yönetmek için de madde kullanımını bir başa çıkma stratejisi olarak benimsemektedirler [6]. Ayrıca damgalanmaya maruz kalan madde bağımlısı kadınlar, zamanla ailesi ve sosyal çevresi ile arasındaki mesafeyi artırmaktadırlar. Yine yüksek lisans tezinde eroin bağımlısı olan tek kadın katılımcı bu süreci şu şekilde özetlemektedir: **“...Eroin içmeden önce mesela ailemle oturup gene televizyon izliyorsam, bu sefer odamdan hiç çıkmıyorum; ailemle aramdaki şey bitti, hani ilişki de bitiyor yavaş yavaş. Yani dışlıyorlar yahu, eroin içen insana iyi bakmıyorlar, dışlıyorlar. Kızlar için daha bir sıkıntı bence yani. Hani bunu içiyorsa şunu da yapıyordur, şöyle de yapıyordur... Çünkü bir bayan için ya hırsızlık ya da diğer yolu (para karşılığında cinsel birliktelik) var...”** [3]. Fakat bilindiği gibi toplumsal gruplar arasında herhangi bir temasın olmaması önyargıyı beslemekte, ayrışmanın ve mesafenin artmasına yol açmakta ve ayrımcılığı desteklemektedir. Bu sebeple önyargı ile başa çıkmanın en etkili araçlarından biri toplumsal temas ve sosyal destek olarak görülmektedir [7]. Bu bağlamda madde bağımlısı kadınlar bağımlı, iradesiz, tembel, fahişe veya suçlu olarak etiketlenmemeli, madde bağımlılığı bir hastalık olarak kabul edilmeli, bu yönde bireylerin, ailelerin ve toplumun bilinçlenmesi sağlanmalıdır.

Özellikle kadınların yaşadıkları damgalanmayı önlemek için pozitif ayrımcılık gözeterek sosyalleşme sürecine katılımları yeniden sağlanmalı ve tekrardan madde kullanım nedenlerinden biri olan boşlukta kalmalarının önüne geçilmelidir. Bu kadınların, toplum tarafından maruz kaldıkları damgalanmanın engellenmesi yönelik alınacak önlemler üç temel başlıkta ele alınabilir:

1. Kadınların işgücü piyasasına dâhil edilmesi,
2. Aynı deneyimleri yaşamış kadınlarla işbirliği içerisinde olmalarının sağlanması ve etkileşim yoluyla özgüvenlerinin artırılması,
3. Var olan sosyal ağların geliştirilmesi veya yeni destekleyici sosyal ağların oluşturulması [8].

Ayrıca kadınlar tedavi programına dâhil olsa bile çoğu tedavi programı erkekler göz önünde bulundurularak ve cinsiyet farklılıkları dikkate alınmayarak tasarlanmıştır. Fakat kadın ve erkeğin tedavi sürecinde farklı ihtiyaçları/gereksinimleri bulunabilir. Bu nedenle bireyselleştirilmiş tedavi programları oluşturulmalı, özellikle tedavi programları cinsiyet farklılıklarına duyarlı olacak şekilde tasarlanmalı ve yaygınlaştırılmalıdır [9].

Kaynakça

- [1]<https://www.yesilay.org.tr/tr/haberler/detay/bm-dunya-uyusturucu-raporu-aciklandi> (Erişim tarihi: 28.10.2019)
- [2]Kutlu, Y. (2011). Kadının Madde Kullanımı ve Bağımlılığı. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(2), 90-93.
- [3]Danışmaz Sevin, M. (2017). İkinci Kez AMATEM'de Tedavi Gören Madde Bağımlılarının Madde Kullanımına İlişkin Yaşam Deneyimleri (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- [4]Sanders, J. M. (2014). *Women in Narcotics Anonymous: Overcoming Stigma and Shame*. New York, NY: Palgrave Macmillan.
- [5]<http://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/Duyurular/2018%20TURKIYE%20UYUSTURUCU%20RAPORU.pdf> (Erişim Tarihi: 28.01.2019)
- [6]Nelson-Zlupko, L., Kauffman, E. & Dore, M. M. (1995). Gender Differences in Drug Addiction and Treatment: Implications for Social Work Intervention with Substance-Abusing Women. *Social Work*, 40(1), 45-54.
- [7]Gürkaynak, E. Ç. (2012). Toplumsal Temas: Önyargı ve Ayrımcılığı Önlemek İçin Bir Sosyal Değişim Aracı Olarak Kullanılabilir mi?. *Ayrımcılık: çok boyutlu yaklaşımlar*, 255-265.
- [8]Von Greiff, N. & Skogens, L. (2017). Positive Processes of Change Among Male and Female Clients Treated for Alcohol and/or Drug Problems. *Journal of Social Work*, 17(2), 186-206.
- [9] Salvati, D., & Sabeti K. A. (2015). Gender equality and the advancement of women: key international instruments and documents focused on gender differences. In A. L. O'Neil & J. Lucas (Eds.), *Promoting a gender responsive approach to addiction* (pp. 29–37). Italy: UNICRI.

DENETİMLİ SERBESTLİK SİSTEMİNE GENEL BİR BAKIŞ

SEMRA ÖZKAN

Madde bağımlılığı alanında hizmet veren kurumlar hangileridir diye düşünülürken ilk akla gelen kurumlardan birisi Denetimli Serbestlik Müdürlükleridir. Eğer kişi herhangi bir uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullanmış ve bundan dolayı adli sürece dâhil olmuşsa kişi ile ilgili verilecek karar genellikle Denetimli Serbestlik Müdürlükleri aracılığıyla yerine getirilir (yani infaz edilir). Denetimli serbestliğin ceza adalet sistemine dâhil edilmesi çok yakın bir tarihe, 2005 yılına rastlamaktadır. 2005 yılında ceza adalet sisteminin temelini oluşturan kanunlarda değişiklik yapılmış ve bu değişikliklerle birlikte yeni bir ceza adalet sistemi anlayışı yürürlüğe konulmuştur. Yapılan değişikliklerden sonra 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile birlikte 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Kanunu da Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Denetimli serbestlik neyi ifade etmektedir? Denetimli serbestlik, Daire Başkanlığının resmi web sitesinde “Mahkemece belirtilen koşullar ve süre içinde, denetim ve denetleme planı doğrultusunda şüpheli, sanık veya hükümlünün toplumla bütünleşmesi açısından ihtiyaç duyduğu her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı toplum temelli bir uygulama” olarak tanımlanmaktadır.

Buradan hareketle denetimli serbestliğin çağdaş ceza anlayış sistemi içinde var olan, kişiyi cezalandırmak yerine bireye veya topluma verdiği zararı karşılanması esasına dayanan, bu süreçte kişiye rehberlik edecek bir uzmanın belirlendiği, daha insancıl ve alternatif bir sistem olduğu söylenebilir. Denetimli serbestlik sistemini daha yakından tanımak için teşkilat yapısına bakmak yararlı olacaktır. Merkez teşkilatlanmasında; Adalet Bakanı ve Bakan Yardımcısına bağlı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcısına bağlı olmak üzere Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı kurulmuştur.

2003 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'ndan mezun olmuştur. Uzun yıllar Denetimli Serbestlik Müdürlüğü bünyesinde sosyal hizmet uzmanı olarak görev almıştır. 2016 yılında Hacettepe Üniversitesi'nden “Sosyal Hizmet Uzmanlarının Uygulamalarında Karşılaştığı Güçlükler ve Süpervizyon Gereksinimleri” yüksek lisans tezi ile bilim uzmanı ünvanını almıştır. Hacettepe Üniversitesi doktora programına devam etmektedir. Şu anda Fırat Üniversite'sinde çalışmaktadır. İletişim: semraozkan@firat.edu.tr

Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı kendi içerisinde beş farklı şube müdürlüğüne (Değerlendirme ve Planlama, Koruma Kurulları ve Mağdur Destek, Elektronik İzleme, İnfaz ve İyileştirme ve Çocuk Hizmetleri Şube Müdürlükleri) ayrılmıştır. Taşra teşkilatlanması olan Denetimli Serbestlik Müdürlükleri ise; Gelen evrak bürosu, Kayıt kabul bürosu, Değerlendirme ve planlama bürosu, İnfaz bürosu, Eğitim ve iyileştirme bürosu, Denetim bürosu, Mağdur destek hizmetleri bürosu, Koruma kurulları bürosu ve İdari ve mali işler bürosu olarak birimlere ayrılmıştır.

Kurumda çalışan personele baktığımızda Müdür, Müdür yardımcısı, şef, denetimli serbestlik uzmanı (sosyal hizmet uzmanı, psikolog, sosyolog ve öğretmen) ve denetimli serbestlik memurlarından (infaz ve koruma memurları) oluştuğu görülecektir.

Denetimli Serbestlik, 2006 yılında kurulduğundan bu yana gelişerek ve yenilenerek çalışmalarına devam etmektedir. Yandaki tablo Denetimli Serbestlik Müdürlüklerine infaz için gelen karar sayılarının göstermektedir. Yıllar içerisinde infaz edilen karar sayısının ne kadar fazla olduğu ve bu kararların her yıl artarak devam ettiği açıktır. 2006 yılında 7.185 olan karar sayısı 2018 yılında 678.179'a ulaşmıştır.

Bu kadar yoğun bir iş yükünün içerisinde ne tür kararlar yer almaktadır? Denetimli serbestliğe gelen karar türleri incelendiğinde çok farklı türlerde kararların yerine getirildiği (infaz edildiği) görülecektir. Tutuklama kararlarına alternatif adli kontrol kararları, kamu hizmeti kapsamında çalışma yükümlülüğü, eğitim yükümlülüğü, konutta infaz edilen cezalar için elektronik kelepçe uygulaması, rehberlik sürecine katılma ve tedavi ve denetimli serbestlik yükümlülükleri bunların başlıcalarıdır.

Peki, denetimli serbestlik uzmanı olarak çalışan bir sosyal hizmet uzmanı kurumda hangi görevleri yerine getirmektedir? Yükümlülerle[1] bireysel görüşme ve grup çalışması yapmak denetimli serbestlik uzmanlarının en yoğun yaptığı çalışmalardır. Mahkemeler tarafından rehberlik hizmetlerinden faydalanması gerektiği düşünülen tüm yükümlüler[2] ile önce bireysel görüşmeler daha sonra da grup çalışmaları[3] yapılmaktadır. Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliğinde yükümlülerle yapılacak bireysel görüşmelerin, birebir, önceden belirlenmiş bir amaç ve plan çerçevesinde ve en geç üç haftada bir olması gerektiği; grup çalışmalarının ise en az dört en fazla on altı kişilik gruplar halinde ve en fazla on beş gün arayla olması gerektiği belirlenmiştir. Denetimli Serbestlik Müdürlüklerinde yapılan çalışmalar (bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları) düşünüldüğünde bu kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının, sosyal hizmetin hem mikro hem de mezo alanını deneyimleyebilecekleri rahatlıkla söylenebilir.[4]

[1] Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliğinde yükümlü; haklarında yükümlülük kararı verilen, denetim altına alınan veya tedbir kararı verilen ve denetimli serbestlik müdürlüğünce toplum içinde denetim, takip ve iyileştirilmesi yapılan şüpheli, sanık veya hükümlü olarak tanımlanmıştır. Denetimli serbestlik kararları çoğunlukla ceza değil tedbir niteliğindedir ve kişilere belli yükümlülükler yüklemektedir.

[2] Denetimli serbestlik kararlarına tabi olan kişiler, mahkeme kararıyla geldikleri için zorunlu müracaatçıların en yoğun olduğu kurumlardan birisi Denetimli Serbestlik Müdürlükleridir.

[3] Yükümlülerin hangi grup çalışmalarına katılacakları kuruma ilk geldiklerinde kendileri ile yapılan risk değerlendirmesi ve ihtiyaç analizi sonrasında belirlenmektedir.

[4] Metinde kullanılan tüm görseller ve sayısal veriler <http://www.cte-ds.adalet.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

UYGULAMADAN YANSIMALAR

SERKAN PALANCI

Bu satırlarda bağımlılıklarla mücadelede ülkemizde uygulanan tedavi sistemlerine yeni ve etkili bir soluk getirdiğine inandığım danışmanlık merkezlerinin birinden sahayı izleyen bir çift gözün aynası olmaya çalışacağım.

Mikro, Mezzo, Makro?

Bağımlılık alanı Arz İle Mücadele, Koruyucu-Önleyici ve Müdahale-Rehabilitasyon olarak 3 temel başlıkta ele alınabilir. Arz İle Mücadele ve Koruyucu-Önleyici çalışmalar makro düzeyde uygulanan bir müdahale iken Müdahale-Rehabilitasyon ayağı ise mikro ve mezzo düzeyde hizmet verir.

Kimlerle ve Nerede?

Görev yaptığım danışmanlık merkezlerinde (YEDAM) Sosyal Hizmet Uzmanı; Klinik Psikolog, Halkla İlişkiler Sorumlusu, İyileşme Danışmanı, Güvenlik Personeli ve Temizlik Personeli birlikte çalışır. Bu çalışma sistemi uluslararası literatürde yatılı tedavi merkezi örneklerinde sıkça karşılaştığımız "therapeutic team" uygulamasına benzerlik gösterir. Yani merkeze giriş yapan hasta/danışan için her personelin görevine bağlı olarak göstermesi beklenen özel hassasiyetler ve destekler vardır, bu sistemde operasyonel personellerin davranışları dahi yapılandırılmaya çalışılmıştır.

Yaklaşımlar ve Çalışma Alanı?

Bağımlılık alanı multidisipliner yaklaşımı ve tedavi ekibini gerektirir. Çünkü bağımlılık biyopsikososyal bir beyin hastalığıdır. Hem ulusal hem de uluslararası uygulamalarda müracaatçılar vaka yönetimi çerçevesinde meslek elemanları tarafından ortak ele alınır ve vaka çalışması süpervizyon ile desteklenir. YEDAM modeli Bilişsel Davranışçı Terapi, Motivasyonel Görüşme Tekniği ve Farkındalık Terapisi paradigmasını temel alırken grup terapilerde ise SAMBA'yı (Aile, Yetişkin, Ergen) referans alır.

Serkan Palancı, lisans eğitimini KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini ise aynı üniversitenin Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans Programında sürdürmektedir. Türk Kızılayı Konya Toplum Merkezi, SGDD Amasya İl Temsilciliği (UNHCR Projesi), SGDD Sakarya Mültecilere Yönelik Çok Yönlü Destek Merkezi (PRM Projesi) ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti kurumlarında görev yapmıştır. Halen Türkiye Yeşilay Cemiyeti Eskişehir Yeşilay Danışmanlık Merkezi'nde görevini sürdürmektedir. İngilizce ve Arapça bilmektedir. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarında faaliyet göstermektedir. Mesleki ilgi alanları; madde bağımlılığı, çocuk refahı ve göç ve mülteci hizmetleri konularıdır. serkan.palanci@yesilay.org.tr

Kaç Çeşit Bağımlılık?

Bağımlılık alanı çok dinamiktir ve uluslararası literatür bağımlılıkların listesi üzerinde hala tam olarak anlaşılabilir sayılmaz. Ayrıca tüm sosyal hizmetler gibi suistimale açık bir alan olduğundan hem ülkemizde hem de yurt dışında bilimsel temeli olmayan ve haksız kazanç elde etmek üzere üretilen çok çeşitli sözde bağımlılık türleri vardır. Bu nedenle yalnızca görev yaptığım danışmanlık merkezlerinin hizmet sunduğu alanları ifade etmekle yetineceğim. Yeşilay Danışmanlık Merkezleri Kumar, Tütün, İnternet (Oyun ve Akıllı Telefon), Alkol ve Madde Bağımlılığı alanlarında hizmet vermektedir.

Her Yaşta Bağımlılık!

Hizmet verdiğimiz tüm bağımlılık alanlarında yaş pek öngörülebilir bir değişken sayılmaz. Sahada 70 veya 12-13 yaşında bir alkol danışanı ile ya da 50'li yaşlarında bir madde danışanı ile karşılaşabiliyorsunuz. Elbette bu durum uzmanın bireye özgü müdahale ilkesini temele almasını ve farklı kültürlere yönelik çalışma becerisini geliştirmesini gerektiriyor. Kullanım konusunda pek kestirilemeyen yaş değişkeni, ilk kullanım ve nedeni konusunda ise büyük ölçüde öngörülebiliyor. Alkol ve madde bağımlılığı alanında müracaatçıların büyük çoğunluğu ilk kullanımını 17-18 yaşlarında, arkadaş çevresinde ve merak nedeniyle gerçekleştiriyor.

Nedenler Çok Çeşitli

Bağımlılık; tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet ağırlıklı, iç içe geçmiş biyolojik ve psikososyal sorunların bir arada bulunduğu alanlardandır. Sahada danışanların birden çok dezavantaja sahip birey ve aileler olduğu yadsınamaz bir gerçek. Müracaatçı; korunmaya muhtaç çocuk, suça sürüklenen çocuk, alt sosyoekonomik düzeydeki bir aile, çeşitli psikiyatrik tanıları olan bir birey, savaş mağduru yabancı uyruklu bir birey, istismara uğramış bir genç, kendini ifade etmekte güçlük çeken bir engelli, travmatik yaşantıları olan bir anne, sosyal dışlanma yaşayan bir LGBTİ birey, dikkat eksikliği olan bir genç kız veya akran zorbalığına uğramış bir çocuk olabileceği gibi bunlardan birkaçına aynı anda sahip olabilir. Tüm bunlar bağımlılığın temelinde ve devamındaki süreçlerde rol oynayan faktörlerdendir.

Tedavi Sürecinde “Baba” Faktör(ü)

Müracaatçılar kendileri için hizmet alabildiği gibi yakınları için de hizmet alabilmekteler. Sıklıkla çocuğu için müracaat eden bir anne/baba veya kardeşi için müracaat eden bir abla/ağabey olabildiği gibi annesi veya babası için müracaat eden bir çocuk da olabiliyor. Kişinin kendisinin veya bir yakınının başvurmuş olması fark etmeksizin hastanın babasının aile grup terapiler ve aile görüşmeleri ile dâhil olduğu tedavi süreçlerinde başarı oranının azımsanmayacak kadar arttığı gerçeği alanın farklı özelliklerinden biri olarak görülebilir. Sürece babaların dâhil edilmesinin önemini gösteren bu durumun yorumlanması ülkemiz sosyokültürel yapısı başta olmak üzere birden çok başlıkta yapılabilir.

Sık Sorulan Sorular

Gizlice test yapsam olur mu? Evlense iyileşir mi? İşe girse düzelir mi? Benim yüzümden mi kullanıyor? Askere gitse düzelir mi? Çocuğumun/yakınının kullandığını nasıl anlarım?

Sık Duyulan Ama Bireyi Bağımlılığa Sürükleyebilen Söylemler

“Bu bir irade meselesi” , “Çevremdeki insanlar değişse ben bırakırım” , “Ben bağımlı değilim zaten” , “Herkes kullanıyor ve bir şey olmuyor” , “Ben istediğim zaman bırakabiliyorum zaten” , “Hep onlar (aile, arkadaş, çevre) yüzünden!” , “Esrar bağımlılık yapmaz!”

SEMA HOCA...

PROF. DR. SEMA KUT

DR. ÖZCAN KARS

O bir aydın,
O bir demokrat,
O bir bilim insanı,
O bir Hoca,
O bir gönül insanı,
O bir Cumhuriyet Kadını ...

Benim için Sema Hoca'yı anlatmak oldukça zor bir görev. Çünkü O, yıllar içerisinde, herkesin "yüreğinde, zihninde ve ruhunda" farklı pencereler açmış bir insan. Pek çok insana özellikle de öğrencisine "yön vermiş", "yol açmış" bir Hoca, O.

Ben Prof. Dr. Sema Kut Hocamla, 1987-1988 Akademik yılının Güz döneminde, henüz birinci sınıf öğrencisiyken "Sosyal Hizmete Giriş" dersinde tanıştım. Bu mesleğe Onunla başlamak, Onunla birlikte çalışmak, Onun akademik kadrosunda asistan (araştırma görevlisi) olma bahtiyarlığını yaşamış olmak, Onun önderliğinde gerçekleşen pek çok akademik etkinlikle görev almakla aslında diğer Hocalarım ve arkadaşlarım gibi aslında bizler "onun rahleyi tedrisinden" geçmiş oluyorduk.

Sema Hocayı tanıyanların kulaklarında çınlayan ortak kelime, sevdiğine de kızdığına da söylediği "şekerim"dir. Bir insan, kızgınlığını bile bu tatlı kelimeyle nasıl ifade eder? Onu tanıyanlar bunun mümkün olduğunu gördüler (Onu tanımamış olanların ise bu yazdıklarını "abartı" olarak değerlendirebilir). Sema Hocanın tüm derslerinde (lisans, yüksek lisans ve doktora) "deneyim" ve de "yaşanmışlık" vardı. Bize gittiği ülkeleri anlatması bizde "masal etkisi" yaratırdı. Yıllar geçtikten sonra ben de, derslerimde benzer anlatımlarda bulunurken yakalıyorum kendimi. Şimdi daha iyi anlıyorum ki, Hoca bizim gözlerimizin önüne "dünyayı seriyormuş" meğer. Sema Hocanın daha uzun süreler ve sıklıkla yurtdışına çıktığını anlatımlarından bildiğimiz için, bizi hep güncel bilgilerle donatırdı.

Yurtdışındaki gelişmelerle ülkemiz arasında mukayeseler yapar, bizlere hep ileri hedefler koyardı. Onunla yüksek lisans ve doktora dersleri benim için bir başka keyifti. Derslerimizi çoğunlukla "Yükseköğretim Müdürlüğü makamında" yapardı. O oda bizim için bir kütüphane, çeşitli objelerle süslü bir müze, ama ille de "Sema Hoca'nın odasıydı". Oysa Hocamızın birinci katta da bir odası vardı. Orayı çok az kullanırdı. Yani demem o ki, Hoca; Akademik Yöneticiliğini yaptığı Okulun idare katını bile "okula çevirmişti". Şimdi düşünüyorum da; "neden pek çok yönetici bunu başaramıyor?"...Bazı derslerimizi de Hocamızın evinde yapardık. Onun evi bir başkaydı. Ev tam bir "bilim yuvasıydı", kitaplar, gittiği ülkelerden topladığı objeler, geniş, ferah ve de aydınlık bir ortam. İşte biz bu yuvada bir dersten fazlasını işlerdik. Hissettirmeden "nezaket ve görgü kuralları" devreye girerdi. Ders dışında Hocamızı değişik vesilelerle evinde her ziyaret edişimde, hep o derslerimiz aklıma gelmiştir.

Sema Hoca "insan yetiştirmeye" önem verirdi. Gerek bir öğrenci olarak, gerekse bir akademisyen olarak yetişmemizde "usta-çırak" ilişkisini, "ustalığını bir baskı unsuru olarak hissettirmeden" gerçekleştirirdi. Biz gençlere karşı (asistanlara) engin bir hoşgörüsü vardı. Yaptığımız yanlışları hemen yüzümüze vurmaz, üzerinden belli bir süre geçtikten sonra "sanki birden aklına gelivermiş gibi; geçen gün niye böyle yaptın? deyiverirdi." Tabii bizdeki şaşkınlığı tahmin edemezsiniz. Aradan geçen zaman içinde olayı unutmamış olmasına mı, nezaketine mi yoksa yaptığımız yanlışlara rağmen gösterdiği hoşgörüyü mi şaşıracağımızı bilemezdik.

Sema Hoca bizim için “yaşayan bir tarihti”. Çünkü sosyal hizmetin başlangıcından günümüze (ve de geleceğe) etkisi tartışmasızdı, bizim için. O bizlere ders veren pek çok Hocamızın Hocasıydı. Yani O “Hocaların Hocasıydı”. Bu satırları yazarken bir kez daha onun o “dik duruşu”, “bilgiden ödün vermeyen tavrı” ve de “tebessümü” hala gözümün önünde, inanın bana gözlerim doldu. Ah be Hocam, neredesiniz? Sizsiz gerçekten hepimiz eksikiz. Sizin insan ilişkilerinizdeki “nezaketten” giderek uzaklaşıyoruz. Siz bizim “harcımızdınız”, siz “bizleri bir arada tutandınız”. Bu kadar farklı özellikleri olan, bilim insanı olma yeteneğini keşfettiğiniz kişiyi, sosyal hizmet ortak paydasında buluşturdunuz. Bize rol – model oldunuz. Çoğumuz için sosyal hizmet “bir meslekten daha fazlası”, adeta bir yaşam biçimi. İki meslektaş ne zaman bir araya gelse, söz mutlaka “ne olacak bu sosyal hizmetler?” sorusuna gelir. Bu sorudan başlar muhabbet, anılar, acılar, umutlar ve de yarınlar...

Sema Hoca bizleri sadece okulda takip etmez, özel günlerimizde de yanımızda olurdu. Yıl 1999 Kasım ayının on ikisi. Askere gidecektim. Sema Hoca, Ertan Hoca ve Işıl Hoca birlikte, hem beni uğurlamak hem de henüz yeni evlendiğimden “hayırlı olsun” ziyareti için geldiler. Eşimle birlikte hiç unutamayız. Hocalarımızın gelmesine yarım saat kalmışken Düzce merkezli bir deprem olmuştu. Yemek masasının üzerindeki lambalar öylesine sallanıyordu ki, eşimin tek kaygısı “masanın bozulmasıydı”. O derece, gelecek misafirlerimize konsantre olmuşuz. Tüm komşular kendilerini sokağa atarken biz son hazırlıklarımızı tamamladık. Ve Hocalarımız evimizi şenlendirdi. Müthiş bir sohbet oldu, öğretici, keyifli, her zamanki gibi. Onlar da gelmekten vazgeçebilirlerdi, sonuçta İstanbul depreminin üstünden henüz 3 ay geçmemişken tekrar sarsılıyorduk ama onlar bize söz verdikleri için o akşam çıkıp geldiler. Biz nasıl unutturuz?

Aradan yıllar geçti. Sema Hoca emekli oldu. Her gidenin ardından “çok şey değişir” ama, gerçekten de çok şey değişmeye başladı...

Sema Hocamla artık bayram ziyaretlerinde evinde ya da telefonla görüşebiliyordum. Onun sağlık haberlerini almak, ara ara elini öpmek, sanki ruhumuza iyi geliyordu. Nasıl beceriyordu bilmiyorum ama her birimizden haberdardı. Sürekli kendini güncelliyordu. Sema Hocayla sohbet için vakit yetmiyordu. Hele bu ziyaret bayrama denk geldiyse, bir kapı ziliyle sohbet aralanıyordu.

Zamanla Hocamızın sağlık sorunları artmaya başladı. Artık telefonla daha sık arar olmuştum Hocamı. Sonra bir düşünce kuruluşu için Hocamla “Sosyal Politika Söyleşisi” gerçekleştirme isteğimizi ilettim kendisine. Gözlerindeki sorun kendisini zorlamaya başlamıştı ama kabul etti Hocam. Ekip arkadaşlarımla beraber ziyarete gittik. Üçer saatlik iki ayrı görüşme yaptık. Sonra ses kayıtlarını deşifre ettik. Deşifrelerden özetleme yaptım. Özeti satır satır Hocama okudum. Hocam tek tek “orasını şöyle düzeltelim, şu kısım tekrar olmuş çıkaralım” dedi ve mutabık kaldığımız metni yayınladık. Bu sohbet benim için “tam bir doktora dersinin tekrarı” niteliğindedeydi. Hocamızın ilerleyen yaşına rağmen zihni pırıl pırıldı, düşüncelerini çok akıcı şekilde ifade ediyordu. Ses kaydını, Onu kaybettikten sonra birkaç kez dinledim. Ama yüreğim kaldırmıyor dostlar, özlüyorum...

Hocamın son yolculuğunda bulunabildim çok şükür. Cenazeye gelen gelemeyen tüm öğrencilerinin boynu bükük, gözü yaşlıydı. O benim için bir Hocadan fazlasıydı. Yürüyen bir bilgi hazinesiydi. Ama ne mutlu Ona ki, yaşarken hep bilgisini paylaşma çabası içinde oldu. Ruhunuz şad olsun değerli HOCAM.

Sema Hoca'nın Öğrencilerine Seslenişi*

* Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu 1990 - 1991 Dönemi Mezuniyet Yılığ'ından alınmıştır.

“Sevgili Mezunlar,

Sizleri uğurlarken hepimiz karmaşık duygular yaşıyoruz. Yaşamınızda önemli bir dönüm noktasına gelmiş bulunuyorsunuz. Öğrenciliğinizin sona ermesiyle, topluma bir meslek elemanı olarak katılacaksınız. Bu yeni statünüz, sizlere çok ciddi sorumluluklar yükleyecektir. Sosyal refah kurumunun işlevsellik kazanmasının bir gereği olarak ortaya çıkan sosyal hizmet mesleği, çağımızda yer alan baş döndürücü teknolojik gelişmenin neden olduğu hızlı sosyal değişme ve gelişme sürecinde olan toplumlarda, bu gelişmeyi insancillaştırma ve toplumları sosyalleştirmeyi amaçlayan sosyal hizmetlerin gerçekleşmesinde, birinci derecede rol alan bir meslektir.

Çağımızın düşünce sisteminde, insanın gelişme kapasitesine olan inanç, insanın sağlığına ve kendi kaderini kendi tayin etmesine verilen değeri benimseyen sosyal hizmet mesleği, bireyin karar verme özgürlüğünü, kendi yararına kullanması açısından bilinçlenmesinde ve yaşadığı çevrenin değişen sosyo-ekonomik koşullarına ve normatif sistemine uyum sağlayarak, toplumda verimli bir unsur olması yönünden gerekli olan değişimin yaratılmasında, müdahale edebilecek bilgi, yöntem ve becerilere sahip ve hatta bu tür bir müdahaleye yetkisi olan, bir meslektir.

Bu denli sorumlulukları olan bir mesleğin gereklerini yerine getirmenin, siz genç sosyal hizmet uzmanları için kolay olmayacağı açıktır. Ayrıca toplumumuzda hala yeniliğini koruyan, rol ve fonksiyonları farklı boyutlarla ele alınan mesleğimizi, korumak, yüceltmek, meslek hakkındaki yanlış algılamaları düzelterek, mesleğin toplumdaki işlevselliğini layık olduğu biçimde geliştirmek gibi üstesinden gelmeniz gereken sorunları da, mesleki bir disiplin ve anlayış içinde ele almanız gerekmektedir.

Bu zor ama, zor olduğu kadar doyurucu olan mesleğinize inanarak, ilke ve değerlerini benimseyerek, bilimsel yöntem ve yaklaşımlara özen göstererek, mesleğinize layık olmaya özen göstereceğinizden emin olarak, yeni yaşamınızda sizlere sağlık, mutluluk ve başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Sema KUT
H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Müdürü”

YAVUZ TUFAN KOÇAK İLE SÖYLEŞİ

İSMAİL NALBANTOĞLU*

Ayık Yaşamda Buluşalım Derneği (AYBUDER), Türkiye’de madde bağımlılığıyla mücadelede önemli çalışmaları olan bir sivil toplum örgütüdür. Bu sayımızda AYBUDER’in başkanı olan Sayın Yavuz Tufan Koçak’ın dernek ve bağımlılık hakkında verdiği bilgileri bulabileceksiniz.

İsmail Nalbantoğlu (İN): Yavuz Bey, bize biraz kendi hikayenizi ve AYBUDER’in kurulma sürecini anlatır mısınız?

Yavuz Tufan Koçak (YTK): Merhabalar ismim Yavuz Tufan Koçak. Ben bir alkol ve madde bağımlısıyım. Genelde bunu söylediğimde hep tepki alıyorum ya da insanlar şaşırıyorlar. Evet, AYBUDER madde bağımlılığıyla ilgili toplumu bilinçlendirmek için kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Ben 43 yaşına kadar bağımlılığın pençesinden kurtulmaya çalışan her yolu deneyip ama bir türlü beceremeyen birisi olarak, 43 yaşında yaşadığım bir şeyden başlayarak bugünkü noktaya gelme serüvenimi anlatmaya çalışacağım. Ben İstanbul’da büyüdüm, bir asker çocuğuyum ve yüksek tahsilliyim. Hatta biraz abartıp bunu 50’lili yaşlardan sonra 2. ve 3. üniversite hikayesi ile geliştirdim. 5 kardeşlik küçük bir evde büyüdük. Çok hırslıydım çok genç yaşta ciddi paralar kazandım, önemli şirketlerde görevler aldım sonra kendi işimi kurdum patron oldum, arabalarım ve evlerim oldu ve bütün bunların sonucunda kendimi hep alkol masalarında arabesk dinleyerek çöküş halinde buldum.

Bu çöküş gerçekten mantığımın almadığı bir noktaya kadar gidiyordu ve ben bunu durduramıyordum. Her sabah kalktığımda pişmanlıklarım, çocuklarımın ve eşimin surati, annemin surati bunları görmeme ve işimi aksatmama rağmen duramadığım bir konumdaydım. Annemin beni alıp başka yerlere kaçırması ortamımdan uzaklaştırması yeni bir çevre yeni arkadaşlar denemesinin sonucunda da çöküşten bulmeme...

Bir gün Fethiye’de sıra dışı bir olay yaşadım ve o günden bu yana da ayık kalmayı başardım çok şükür. Ayıklık sürecim çok önemli çünkü bağımlılıktaki en önemli sorun bu sürecin yönetilememesidir. İnsanlar bunu grip ya da apandis ameliyatı gibi düşündükleri için hastanelerde yatıp çıkınca bu işin biteceğini zannediyorlar. Ben ayıklık sürecimi 12 basamaklı bir programın grup toplantılarıyla sürdürdüm. Oradan başlayan serüven beni bir soru sormaya itti. Türkiye’de yatmadığım hastane kalmadı bunun yanında rahmetli annemle hacılar, hocalar birçok yöntem denedik. Ne oluyor da benim gibi kendi çapında hayat standartları yüksek bir adam alkole yeniliyor bunun cevabını bulamıyordum. Bu geçmeyen bir hastalığı benim bununla ömür boyu yaşamayı öğrenmem gerekiyordu ve yaşam biçimimi değiştirmem gerekiyordu. Bunu fark ettikten sonra da Türkiye’de büyük bir misyon edindim. Bu bizi AYBUDER’in kuruluşuna kadar getirdi. Biz “bir deniz yıldızı daha” sloganıyla başladık yani bir kişinin hayatına dokunabilir miyiz diyerek. Bu yolculuk halen devam ediyor. Türkiye’ye vermemiz gereken bir mesaj varsa o da rehabilitasyon merkezlerinin olmazsa olmaz olduğudur.

İN: AYBUDER modeli çerçevesinde ne gibi faaliyetler yürütülüyor?

YTK: Bu Türkiye için gerçekten bir devrim niteliğinde çünkü bu çocuklar geldiklerinde öncelikle dış dünya ile iletişimlerini kesiyoruz. Nasıl kesiyoruz? Cep telefonu, internet gibi şeylerden uzak tutuyoruz. Bütün bildiklerini kapının önünde bırakıp öyle gelmelerini istiyoruz. Bu arada anne baba yani aileyle ilgili çalışmalarımızın gerçekleşmesi çok önemli çünkü bunu muhakkak yapmamız gerekiyor.

AYBUDER’de birçok çocuğun birçok gencin aslında yapması gereken şeyleri orada tekrar fark ettiriyoruz. Kendi yatağını kendisi yapıyor, çamaşırlarını kendisi yıkıyor, hayatın içerisinde çok ayrı uçtan gelen insanlarla sosyalleşiyorlar ve bir ambiyans içerisinde yaşamayı öğreniyorlar. Spor yapabiliyorlar, ağaçlarla, bitkilerle ve hayvanlarla ilgilenip onların sorumluluğunu alabiliyorlar, eğitim filmleri izliyoruz, birlikte yemek hazırlayıp yemeklerin temizliğini yapıyoruz, kaldığımız mekânın temizliklerini yapıyoruz çocukların yapması gereken sorumluluk alması gereken her ne varsa onları yapıyoruz. Bakın bağımlı bir yerlere kapatılarak, kapılarda güvenliklerin olmasıyla ve ilaçlarla uyuşturularak geçireceği bir sürede nasıl kendi olacak? Nasıl sağlıklı düşünmeyi öğrenecek? Dolayısıyla bizde bunların hiçbirini yok. Yani kapalı kapılar yok, güvenlik yok isteyen istediği zaman gidebilir. Üniversiteler davet ettiğinde biz seminerlere gidiyorduk. Bizim çocuklar gönüllü olarak sahneye çıkıp kendi hikayelerini anlatabilme cesaretini gösterebiliyorlardı. Bu hem bir özgüven gerektiriyor hem de hastalığıyla barışık olmayı gerektiriyor. Ben bir bağımlıyım diyebiliyor çocuk. Toplumun bu hastalığı ötekileştirmesinin ne kadar yanlış olduğunu anlatma misyonu var AYBUDER’in. Bağımlılıktan utandığımız için birçok gencimizi kaybettik. Kaybetmekten illa ölümü kastetmiyorum. Hayatın dışında yaşayan hayata küsmüş, ıstırap çeken sürekli çevresine zarar veren bir gençliğin önüne geçmemiz için öncelikle bağımlılığın ciddi bir hastalık olduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Bu utanılacak bir şey değil. İnsanlar kanserim veya şeker hastasıyım dediği zaman ne tepki veriyorsak bağımlıyım dediği zaman da aynı tepkinin verilmesi son derece önemlidir.

İN: Peki hocam dernek olarak bu süreçte sizin karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

YTK: AYBUDER’in karşılaştığı benim şahsi olarak karşılaştığım sorunlar toplumun ön yargıdır. Mesela biz en son merkezimizde tel örgünün dışından insanların sanki hayvanat bahçesine bakıyor gibi baktıklarına şahit olduk. Biz de onlara “fıstık atar mısınız?” diyorduk. Yani bu kadar ön yargı bağımlılara zarar veriyor. İkincisi, bağımlılar genelde sokakta ekonomik olarak çökük vaziyette yardım isterler yani son noktalarına gelmişlerdir. Bu tip faaliyetlerin desteklenmesi için bize sponsor gerekmektedir. Fakat sponsorluk, bağımlılıkla yan yana geldiği zaman bize hiç kimse sponsor olmak istemedi. Bu yüzden ekonomik sıkıntılarımız çok fazla oldu. Yer bulma sıkıntılarımız çok fazla oldu. Mesela en son köyde bile çalışmalarımız için yer tuttuğumuzda bağımlılıkla ilgili ağzımızdan bir kelime çıktığında bize yer vermek istemediler. Ama bu çocuklar hepimizin yani bu toplumun çocukları. Ailelerin içerisine, gönüllü anne babalarla normal bir ailenin içerisinde yaşıyormuş hissini vererek çeşitli faaliyetler gerçekleştirilen çocuklarımızda alınan sonuçlar çok iyi. Bağımlılar da hayatın içerisinde ötekileştirilmeden yani ön yargılardan kurtularak yaşamaya başlarsa sanıyorum çok daha etkili sonuç alacağız. Mesela bu son dönemlerde görmüşüzdür durakların kenarındaki gencecik çocuklar yerlerde kıvranıyorlar birtakım maddelerin etkisiyle ve insanlar da yanlarından hiçbir şey yokmuş gibi bakıp gidiyorlar. Yani bu durumun bu kadar doğallaşması çok tehlikeli.

İN: Son olarak, çocuğunun madde kullandığından şüphelenen ailelere neler önerirsiniz?

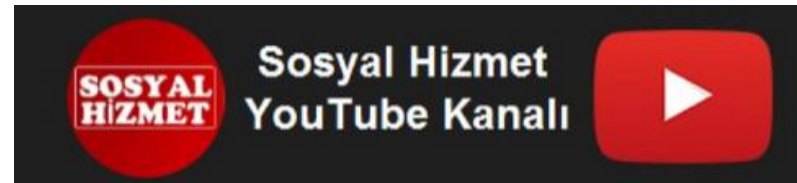
YTK: Bir kere bunun hastalık olduğunu anlamazsak bunu kabullenmezsek çocukta bir şey fark ettiğimizde tepki gösteririz. Bağımlı için en büyük kırılma noktası orada başlar. O zaman yalan söylemeye başlayacaktır, gizli gizli kullanmaya devam edecektir. Oysa o çocukla oturup bir sorun olduğunu ve bu sorunun ancak konuşarak ve belki gerektiğinde profesyonel yardım alarak ama en azından çocuğu olduğu gibi kabul ederek çözülebileceğini bilmek çok önemlidir. Eğer bağımlı olduğuyla ilgili bizim anne ve baba olarak geleneklerden dolayı ya da toplum baskısından dolayı bir tepkimiz varsa çocuğumuzu daha baştan bu şekilde ters anlayarak kaybetme yolunu biz açarız. Arkadaşlarını yasaklarız, gittiği yerleri yasaklarız, dakika başı kontrol ederek kendimizi tatmin ederiz vs. aslında alt tarafında şunun olduğunu unutmazsak çocuklarımıza yardım edebiliriz; o çocuk var olmak istiyor. Anne ve babasının yanında ya da ailesinin içerisinde kendini iyi hissetmiyorsa çocuk başka bir yerde kendini iyi hissetmenin yolunu arayacaktır. Bunu anne babayı suçlamak için söylemiyorum ama oturup bir düşünmemiz lazım.

Çocuğumuzla acaba ne kadar zaman harcıyoruz? Ya da ne kadar nitelikli zaman harcıyoruz? Yani birçok babaya sormuşumdur çocuğunun elinden tutup da en son ne zaman sinemaya ya da maça gittin diye ya da anne ve babayla en son ne zaman karşılıklı oturup konuşabildiniz? Çocuklar aslında bağıyorlar anne ben buradayım. Acaba konuşabiliyor muyuz? Baba dediğinde baba gerçekten o haykırışı duyuyor mu? Çocuklar var olduklarını, değerli olduklarını hissetmek istiyorlar ve bunu öncelikle kendileri için değerli olan anne ve babalarıyla yaşamak istiyorlar.

İN: Çok teşekkürler hocam sizinle sohbet çok keyifliydi. Son olarak eklemek istediğiniz şeyler var mı?

YTK: Yani bir bu kadar da konuşsam yeteri kadar anlatamam çünkü gerçekten çok geniş bir konu ve bu sadece rehabilitasyon merkezlerinin, polisin, Sağlık Bakanlığının Yeşilay'ın tek başına yapabileceği bir şey değil. Bunun toplumun bütün sivil toplum örgütlerini, kişilerin katkılarını harekete geçirerek başarmalıyız. Bakın hala bağımlılıkla ilgili devletin anlayışında büyük eksiklikler görüyoruz. Belki öncelikle bu işi yaşayanları da o masaya davet etmeleri gerekiyor. Ben bunu yaşayan bir insanım yani benim tecrübelerimden faydalanması gerekirken bu kurumlar nedense yararlanmıyorlar.

Söyleşinin tamamını “Sosyal Hizmet” YouTube kanalından izleyebilirsiniz.
www.youtube.com/c/SosyalHizmet

*

1996 yılında Kastamonu'da doğdu. 2018 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünden mezun oldu. Halen aynı üniversitede yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. İstinye Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. İlgili alanları; sosyal politika, sosyal hizmet kuramları, madde bağımlılığı. İletişim: ismailalbantoglu@gmail.com

ALP ÇAĞLAN MAÇKAN İLE RÖPORTAJ - AMATEM DENEYİMLERİ

DENİZ TAŞAĞAL*

DENİZ TAŞAĞAL (DT): Bize biraz kendinizden ve çalışmalarınızdan bahseder misiniz?

Alp Çağlan MAÇKAN (AÇM): Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü 2007 mezunuyum. 2014 yılında da Ankara Üniversitesinde Yüksek Lisansımı tamamladım. Mezun olduktan sonra 14 ay Avrupa Birliği Proje Koordinatörlüğünü yürüttüm. Buradan sonra Belediyenin yaşlı hizmetleri alanında 1,5 yıl çalıştım. 2012 yılında ise İstanbul Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma hastanesine atandım. Geldiğim dönemde AMATEM'in kurulması gündeme geldi ve bunun için ekip oluşturuluyordu. Bu ekip oluşturulurken ben gönüllü oldum. Böylece bu alandaki sürecim başladı. 2013 yılında da AMATEM kuruldu o süreçten bu yana AMATEM'in Sosyal Hizmet Uzmanıyım. AMATEM'lerde ve tüm devlet hastanelerinde hatta özellerde de uygulanan Samba (Sigara Alkol Madde Bırakma Programı) adı verilen programda yapılandırılmış bilişsel davranışçı terapi, motivasyonel görüşme temelli bir eğitim aldım. 2017 yılında Marmara Üniversitesinden aile danışmanlığı sertifikası aldım ve aile danışmanlığı yapmaya başladım. 6 aylık bir ücretsiz izinle kendimi özel kurumlarda denedim. Bağımlılık ve aile danışmanlığı olarak seanslara başladım. Şuan hem devletteyim hem de özelde seanslara gidiyorum. Bağımlı ve bağımlı ailesi olarak spesifik bir alanım var. Bunun dışında 2 yıldır da Medipol Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde Bağımlılık ve Sosyal Hizmet dersi verip staj danışmanlığı yapıyorum.

DT: Türkiye'de madde kullanım ve bağımlılık yaşının düştüğü ve madde kullanımı ile bağımlılığının okul çevreleri başta olmak üzere çocuk ve genç bireyler arasında giderek arttığı ifade edilmektedir (Balcıoğlu ve Abanoz, 2009, s. 17). Bu duruma yönelik ulusal politikaları (koruyucu-önleyici ve iyileştirici tedbirler yönelik politika ve uygulamaları) nasıl değerlendirirsiniz?

AÇM: Yukarıda verdiğin bilgi çok doğru madde kullanım yaşı düştü, maddelerin kullanım sıklığı arttı. Ergenliği düşündüğümüz zaman merak duygusu ön planda bu zaten bağımlılığın başlangıcıdır. Önce merak eder hoşuna giderse ya başlar ya da durur. Ergenlik döneminde madde kullanımı bir amaca hizmet ediyor, o yaştaki bir çocuğun dikkat eksiliği sorunu olabilir ya da arkadaşları arasında sosyalleşme sorunu olabilir. Madde, bu sorunları rahatlatıcak gibi geliyor. Bu nedenle madde kullanımının önüne geçmenin en iyi yolu bilinçlendirmektir. Ülkemizde Yeşilay bunu iyi yapıyor. Okullarda bilgilendirme toplantıları yapıyorlar ve bunu çocukların yaş sınırlarına göre planlıyorlar. Madde cinsi de ilkokul, ortaokul, lise gruplarına göre değişeceği için bilgilendirme ve bilinçlendirme önemlidir. Ancak burada konuşurken bile sadece Yeşilay'dan bahsedebiliyoruz, bizim on- on beş tane kurum sayabiliyor olmamız gerekiyordu ve sadece devlet eliyle yürütülen bir programdan bahsedebiliyor olmamız gerekirdi. Ama bu mümkün değil. Örneğin, Erenköy'ün kendi bünyesindeki tüm devlet okullarına gidip zaman zaman bu bilgilendirmeyi yapması ya da eğitimlere girmesi gerekir ancak bunun için ne vaktimiz ne de personel olarak yetişme şansımız var. Bu nedenle herkes Yeşilay'a sarılmış durumda. İleriki zamanlarda da konuşacağız, rehabilitasyon ayağında da yapılan yeterli bir hizmet yok. Şuan sadece doldur-boşalt bir AMATEM sistemi var.

DT: Madde bağımlılığı tedavisinde sosyal hizmetin rolü nedir?

AÇM: Bu alanda sosyal hizmetin rolü çok büyük. Bağımlılık tedavilerinde multi-disipliner çalışma çok önemli. Örneğin psikiyatrist olmazsa olmaz çünkü bu insanlar madde kullanmayı bırakırken ciddi zorluklar yaşayacaklar. Yoksunluk ya da madde kullanımına dair ek tanı aldıkları zaman bir psikiyatrik destek almak zorundalar. Ama ondan sonraki süreçte psikolojik yardım da almak zorundalar. Yani bırakmaktan ziyade yeniden başlamak için. Örneğin kişinin öfke problemi veya geçmişe dair bir travması varsa bunu çalışmak zorundayız ki tetikleyicileri ortadan kaldıralım ya da en basit şekliyle kişi bu yaşına kadar sosyalleşmeyi bilmiyorsa birinin ona nasıl sosyalleşebileceğini, boş zaman etkinlikleriyle zamanını nasıl doldurabileceğini anlatması gerekir. İşte burada 'aile' devreye giriyor. Sosyal hizmet uzmanının risk saptama, mikro-mezzo-makro ölçeklerde aileyle çalışma, ailenin bağımlılıkla olan ilişkisini çalışma gibi süreçlerde sosyal hizmet uzmanlarına çok ihtiyaç var. Daha da önemlisi alanda vakayı tespit etmede de sosyal hizmet uzmanları çalışıyor. Örneğin sosyal hizmet uzmanı bir ihbar alıyor, eve gidiyor, evde bir madde bağımlısı var ya da alkol bağımlısı bir baba var. Buralardaki süreçlerde vakayı tanıma, vaka sürecini takip etme ve yeniden başlamasını önlemede, destek vermede sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç var. Madde kullanımı tedavisiyle başlayan ve tedavi sonrası devam eden süreçte bireyin topluma katılımında da sosyal hizmetin önemli katkısı vardır. Şuan birlikte dışarı çıkalım madde bağımlılıklarının özelliklerini soralım; anti sosyaller, suç meyilliler vb. cevaplarını alırız, çok az insan dışlanmadan bahsedecek. Madde bağımlılığı bir beyin hastalığıdır ve bu tıbbi bir tanıdır. Ancak bunu ne aile ne de toplum kabul ediyor. Öncelikle hastalık olarak kabul ettiğimizde iş değişecek.

DT: Bir sosyal hizmet uzmanı olarak elinizdeki bir vakayı planlı müdahale süreci içerisinde nasıl yürütüyorsunuz?

AÇM: Örnek bir vaka üzerinden anlatabilirim; AMATEM'e 26- 30 yaş arasında olan eroin kullanan gebe bir kadın hasta geldi. Burada sosyal hizmet müdahalemiz şu şekildeydi, önce kadının arınma tedavisini yapacağız ancak gebelik durumu nedeniyle ilaç kullanımı sınırlı olacak. Kadının çocuğun durumu, çocuğu doğurmak isteyip istemediği, çocuğun babası hatta hamileliğinin kaçınıcı haftasında olduğu hakkında bile bir fikri yoktu. Önce bu kişiyi, kadın doğum birimi olan en yakın hastaneye sevk ettik. Oradaki doktoruyla görüşüp haftalık düzenli konsültasyonlarını ayarladık.

Ancak şöyle bir sıkıntımız var ki, hasta ailele görüşmüyorum diyor ve aile desteği alamıyoruz. Bu noktada kadın sığınma evlerinden yardım aldık. Süreç içerisinde kadın fiziksel tedavisini tamamladı, çocuğu doğurmak istediğini söyledi zaten çocuk 36. haftasında olduğu için alınması mümkün değildi. Çocuğun doğumuyla birlikte sosyal hizmetlerle eş güdümlü olarak kadının ve çocuğun korunmasını sağladık. Bu, zor bir vakaydı. Çünkü karşınızdaki kişinin henüz çocuğuyla ilgili düşünceleri oturmamış, planlı bir gebelik değil, sosyal destek mekanizmaları yoktu ancak tedaviye direnmemesi olumlu bir başlangıçtı. Çünkü AMATEM tedavileri gönüllü tedavilerdir. Hastayı yatırmak, iyileştirmek değildir. Yatmak 21 gündür. Planlı bir tedavi süreci hazırlamazsak hasta 21 gün sonra hastaneden çıktığında yeniden madde kullanımına başlayabilir.

DT: Madde bağımlılığı tedavi sürecinde karşılaştığınız temel sorunlar nelerdir?

AÇM: Bağımlılık zor bir alan, zor olmasının sebebi maddeye tekrar başlamaların çok olması. Bu da çalışanda hastalık sürecini iyi benimsemiyorsa bir moral bozukluğuna neden oluyor. Örneğin bağımlılıkla ilgili çalışan hocalar hep şunu söyler: "grip de yılda 3 kere oluyoruz ama bir hasta geldiğinde yine mi grip oldun demiyoruz". Yani hastalık olarak baktığımız zaman o sürece alışkın olmamız lazım. Ben bu konuda metanetli davranabiliyorum çünkü bence hastanın yeniden gelmesi bile tedavi sürecinde olduğunu gösteriyor. Yeniden gelmediğinde hastanın maddeyi bırakıp bırakmadığından dahi haberimiz olmaz. Yani kişi yeniden başladım diye geliyorsa hala tutunmaya çalışıyor. Sağlık çalışanları arasında da kişilerin iyileşemeyeceği, yeniden maddeye başlayacağı konusunda önyargılar var. Ama bizim işimiz bu, o içecek biz toplayacağız. Yeter ki bana gelip de şunu diyebiliyor olsun "ya hocam ben dün içtim dayanamadım" işte benim tedavim orada başlıyor. İkinci en büyük sıkıntımız "imkânlar". Düşünün İstanbul'da devlet eliyle yürütülen iki AMATEM var: Erenköy ve Bakırköy. Sadece bu iki servis çok yetersiz. Örneğin Bakırköy 6ay sonraya ancak randevu verebiliyor. Son olarak benim için en büyük sorunlardan biri "aile".

Tabiri caizse vezir de ediyor rezil de. Bazen vezir etmenin topuzunu bazen de rezil etmenin topuzunu kaçırıyor. Bağımlı kişi çok hassas bir dengededir. Aile bazen farkında olmadan kişiyi yeniden maddeye başlamaya itebiliyor. En basit örnekle, bağımlı maddeyi bırakırken hep bir vaat verilir. Bırak araba alacağım gibi. Maddeyi bıraktı, arabayla torbacıya gitti ne olacak? Ondan sonra aile diyor ki; biz araba da aldık ev de aldık yine içti. Ya da şunu yapıyorlar, oğlum/kızım esrar içme de alkol iç.

Kişi zaten bağımlılığa meyilli alkol yeterli olmadığında esrara yeniden dönecek. Ya da dışlanmayı aile içinde yaşatıyorlar. Örneğin, hasta madde kullanmayı bırakmış ve 3 ay olmuş her şey çok iyi gidiyor kişi eve biraz yorgun geliyor aile hemen şunu söylüyor: “yine mi içtin sen bak yorgunsun, eskiye mi dönüyorsun” diye tüm o geçmişten yeniden hatırlatıyorlar. Bağımlının zaten duygu-düşünce mekanizmalarıyla baş etmesi düşüktür, kişi bununla baş edemiyor sinirleniyor ve yeniden madde kullanmaya başlıyor. Benim aileye yönelmemdeki temel neden bu. Biz çocuk eğitir gibi aileyi eğitiyoruz. Ödül verecekseniz manevi ödül verin gibi. Biz de aferin yok ama motor alayım var. Bıraktığın için çok mutluyum, 15 gün oldu seni tebrik ediyorum yok. Aile ve topluma bunu anlatmak çok önemli. Bu nedenle benim gördüğüm en önemli sorun ailenin konuya yaklaşımı ve rehabilitasyon ayağının Türkiye’de henüz gelişiyor olması. Yani biz bağımlıyı 21 gün yatarak ya da ayaktan poliklinik ile tedavi ediyoruz ama tedavi sonrası bu kişi taburcu olduktan sonra ne yapacağını bilmiyor ve o noktada destek olabilecek mekanizma yok.

DT: Sosyal hizmet araştırmasında madde kullanımı ve bağımlılığın yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

AÇM: Konuya ilişkin araştırmalar genelde psikiyatrik alanda. Bu alanda araştırmaların artırılması gerek ancak öncelikle alanda çalışan ve bu alanda akademik olarak yükselmek isteyen insanların olması gerekir. Özellikle sosyal hizmet ve bağımlılık hakkında yüksek lisans tezlerine yer verilmelidir ve teşvik edilmelidir. Bu alandaki araştırmaların çoğu yoksunluk, madde kullanımının zararları üzerine. Fakat sosyal uyum, sosyalleşme süreçleri ve madde bağımlılığı konularında yapılacak araştırmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Balcıoğlu, İ., & Abanoz, Y. (2009). Madde Bağımlılığı, İntihar, Sanık Psikolojisi. Dirim Tıp Gazetesi, 84(1), 15-20.
- Ögel, K. (2017). Bağımlılık ve Tedavisi Temel Kitabı. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

*

2018 yılında Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet bölümünden lisans derecesini, Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünden yan dal derecesini alarak mezun oldu. 2019 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. Halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Deniztasagal19@gmail.com

SOSYAL ÇALIŞMACININ BİR GÜNÜ: BAĞIMLILIK ALANI

BÜŞRA SALMAN

Bağımlılık yalnızca bireyi değil, aile ve toplum sistemlerini de etkilemesi sebebiyle bir aile hastalığı olarak nitelendirilmektedir. Bireyde bağımlılık gelişmesinde veya bağımlılık düzeyinin artmasında birçok risk faktörü rol oynamaktadır. Riskli arkadaş çevresi, parçalanmış aile, travmatik yaşam öyküleri, madde kullanım öyküsü bulunan ebeveyne sahip olma, işsizlik, barınma problemleri bu risk faktörlerinden bazılarıdır. Tüm bu risk faktörleriyle bağımlılık evrensel bir sorundur.

Tedavi sürecinde ise hem bireye hem de aileye multidisipliner müdahale yaklaşımlarının uygulanması gerekmektedir. Bağımlılık kişinin bedensel, ruhsal ve sosyal hayatını olumsuz etkiler. Toplumun felaketi sayılabilecek bağımlılıkları engellemek ancak iyi bir koruyucu halk sağlığı yaklaşımıyla mümkün olabilir. Bu bağlamda sizlere biraz YEDAM modelinden ve çalışma sistemimizden bahsedeceğim. YEDAM'la amaçlanan alkol/madde bağımlısı olan bireylerin hayata tekrar kazandırılması, günlük hayatlarını devam ettiren hayata kalitelerinin yükseltilmesiyle sosyal hayata uyum sağlama sürecinde gerekli sosyal desteğin verilmesi ve kişinin temiz kalmaya teşvik edilmesidir. Bu kapsamda da YEDAM kadrosundaki uzman klinik psikologlar ve sosyal hizmet uzmanlarının iş birliğinde bağımlılık sorunu olan bireylere ücretsiz psikososyal destek vermeyi hedeflemektedir. Kişilerin YEDAM'a başvuruları ve aslında iyileşme serüvenleri Danışma Hattı ile başlıyor.

YEDAM Danışma Hattı ülkemizden herkesin ulaşabileceği 444 7 975 bir çağrı merkezi olarak telefonun bir ucunda alanında eğitilmiş psikologlar tarafından bağımlılık konusunda soru ve sorunları olan kişilere online olarak bağımlılıkla ilgili nitelikli bilgi sunulması sağlanmaktadır. Aynı zamanda merkezde yüz yüze psikolojik danışmanlık ve sosyal hizmet destekleriyle alkol ve madde tedavisi gören/görmüş bireylerin hem kendilerine hem de ailelerine yönelik ücretsiz ayaktan danışmanlık, rehabilite hizmeti vermektedir.

1996 Antalya doğumlu. 2014-2018 yıllarında Sosyal Hizmet Lisans eğitimimi Hacettepe Üniversitesi'nde tamamladı. Lisans 4. sınıf staj sürecini Gazi Üniversitesi Çocuk Koruma Merkezi'nde tamamladı. Mezun olduktan kısa bir süre sonra Ankara'da özel bir huzurevinde çalıştı. Daha sonra Türkiye Yeşilay Cemiyeti'nin müdahale hizmeti kapsamında kurulmuş olan Yeşilay Danışmanlık Merkezi'nin Ankara'daki merkezinde Sosyal Hizmet Uzmanı olarak Ocak 2019'da çalışmaya başladı. Mesleğindeki ilgi alanları; korunma ihtiyacı olan çocuk, bağımlılık ve aile ve evlilik terapisi. busra.salman@yesilay.org.tr

Bağımlılık tedavisinde, tıbbi tedavinin yanı sıra; kişinin yaşamının da yeniden düzenlenmesi gerekir. Bunun nedeni, alkol ve madde kullanımının kişinin hayatını pek çok açıdan değiştirmesidir. Örneğin; iş, eğitim, aile ve arkadaş ilişkileri gibi alanlarda bozulmalar oluşabilir. Kişi kendisine olan güveni kaybetmeye ve kendisini yalnız hissetmeye başlayabilir. İşte bu noktada sosyal hizmet desteğinin çok önemli olduğunu söyleyebiliriz. Sosyal Hizmet Uzmanı, bağımlı kişinin hayatına alkol/ madde girmeden önce yapabildiklerini; yeniden başarabileceğini gösterir. Tedavi süreci boyunca kişiyi destekler ve motive eder. Kişinin tıbbi tedavi süreçlerinde yanında olur ve bu da kişilerin tedavide kalma oranlarını etkiler.

Biliyorsunuz ki bağımlılık tedavisinin ilk evrelerinde kişi çok yoğun ambivalans yaşar ve motivasyonu düşer. İşte bu noktada kişinin ihtiyaçları doğrultusunda yapılan tüm sosyal hizmet yönlendirmelerinin takipçisi olmak ve kişiye bunu hissettirmek kişinin motivasyonunu diri tutmasına katkı sağlar. Sosyal hizmet uzmanı kişilerin ihtiyaçları doğrultusunda boş zamanın değerlendirilmesini ve kişinin becerilerine uygun etkinliklerin gerçekleştirilmesi için planlamalar yapar. Bağımlılık bilindiği üzere sık tekrar eden bir hastalıktır. Kişi zamanını etkin bir şekilde değerlendirmemesi risk taşımaktadır. Bu sebeple zamanı yapılandırma çalışmaları tedavi sürecinde büyük önem taşır. Sosyal hizmet uzmanı bağımlı kişinin sosyal hayata yeniden kazandırılması sürecinde yanında olur. Kişiye eğitim desteğinin sağlanması, meslek edindirme kurslarına yönlendirilmesi ve hobilerinin desteklenmesi gibi çeşitli alanlarda kişinin sosyal hayatta yeniden aktif rol oynamasını sağlar. Aynı zamanda kişiyi takip ederek uyum sürecinde motive edici bir rol oynar. Böylelikle, kişinin tedavi sürecine bağlılığı arttırılarak tedavisinin başarılı bir şekilde devamlılığı sağlanmış olur. Kısacası bir çok risk faktörlerini taşıyan bağımlı birey ve ailesine sosyal hizmetin birçok alanından müdahaleler yapılmaktadır.

Yedam'a bağımlı bir birey geldiğinde neler yapıldığını ve sosyal hizmet uzmanının neler yaptığını kısaca bahsedecek olursam: Danışan merkeze geldiğinde kendisine bir klinik psikolog ve bir sosyal hizmet uzmanı atanmaktadır. Psikoterapiler devam ederken kişiyle bir sosyal hizmet değerlendirme görüşmesi yapılmakta, kişiyle bağ kurulmakta ve kişinin risk faktörleri açısından bir ön değerlendirme yapılmaktadır. Yoğun madde kullanımı, çoklu madde kullanımı, başarısız tedavi geçmişi, kendine zarar davranışı, bulaşıcı hastalık, evde risk altında kardeş, çözülemeyen aile ilişki sorunları gibi birçok risk faktörüyle her vaka özelinde karşılaşılmaktadır. Süreçte ekip olarak kişi özelinde aciller belirlenmekte çalışmaya oradan başlanmaktadır. Kişinin tıbbi desteğe ihtiyacı olduğu durumlarda kişi tedaviye motive edilerek sosyal hizmet uzmanının eşliğinde tıbbi tedavi sürecine başlaması sağlanmaktadır. Hastanede kişiyi takip eden doktor ile işbirliği kurularak tedavi süreci takip edilmektedir. Danışanın hastane yatışı gerçekleşmişse bu süreçte aile ile çalışılmaya devam edilmektedir. Aile ile görüşmeler yapılarak kişinin tedavide kalma süresini uzaması ve aile sistemi de bunun bir hastalık olduğunu ve bu süreçte kendi rol ve sorumluluklarını öğrenmesi, tutum ve davranışlarını değiştirmeyi öğrenmesi hedeflenmektedir.

Süreçte birçok ailenin bağımlılık hakkında bilgisiz olduğu gözlenmektedir. Bu sebeple aileye bağımlılık bilgilendirmesi yapılmakta, madde kullanımı olan çocukla nasıl iletişim kurmaları gerektiği, ebeveynlik becerileri kazandırma, tutum ve davranışlarının tedavi sürecine etkileri, sorumlulukların paylaşılması, yasal sorumluluklar, sosyal düzenleme gibi konuları çalışılmaktadır. Ailede 18 yaşından küçük olan kardeşler değerlendirilmekte, risk durumlarının tespit edilmesi halinde ilgili kurumlarla iletişime geçilerek gerekli yönlendirmeler yapılmaktadır. Hanenin ekonomik gelirinin yeterli olmadığı durumlarda sosyal hizmet uzmanı ailenin ikamet ettiği ilçedeki kaynak sunucularla iş birliği kurarak kişilerin bu hizmetlerden faydalanmaları noktasında aracı rolü üstlenmektedir. Danışan hastaneye yatmışsa yatış sonrası sürece hazırlanması ve Yedam'daki sürecine devam etmesi için sosyal hizmet uzmanı kendisini hastanede ziyaret etmektedir. Burada şunu ifade etmek gerekiyor: Bağımlılığın durağan bir hastalık olmadığını ve sosyal hizmet müdahalelerinin de her danışanda asla standartlaşamayacağı görülmektedir. Madde bağımlılığı yalnızca bağımlılığı değil aynı zamanda istismarı, aile ilişki sorunlarını, göçü, yasal sorunları, LGBTİ+ 'yı, eşlik eden psikiyatrik tanıları, intihar girişimleri daha sayamayacağım onlarca alanı deneyimleyebileceğiniz bir alan. Her danışanın kendine özgü olduğunu gördükçe her gün yeni bir şey öğrendiğimi hissediyorum. 10 aylık çalışma hayatımın başında kendime bir tırtıl derken bugün bu alan beni kelebek yapma yolunda büyütüyor, ilerletiyor diyebilirim.

yaşamayı
seç

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ: DENETİMLİ SERBESTLİK SİSTEMİNİN GETİRDİKLERİ

İDİL ÖZGÜN

Sosyal hizmet mesleği değişimi, gelişimi, birlikteliği amaçlayan; dezavantajlı grupları yeniden topluma kazandırmayı ve toplumla yeniden uyum içerisinde yaşamalarını sağlamayı görev edinen, bunu yaparken de insan hakları ve sosyal adalet ilkelerinden yararlanan bir meslektir. Geniş bir yelpazeye sahip olan bu meslek adli, tıbbi ve psikiyatrik, göç, kadın, çocuk, yaşlı, engelli, Lgbti gibi birçok alanda faaliyet göstermekte olup birçok insana dokunmaktadır. Geçtiğimiz yaz bu alanlardan birinde gönüllü olarak staj yapma fırsatına eriştim, o da adli sosyal hizmet alanının içerisinde bulunan denetimli serbestlik sistemiydi. Alternatif bir ceza sistemi olarak da adlandırabileceğimiz denetimli serbestlik sisteminde kişiler hapsedilmeden veya koşullu salıverme süreçleri içerisinde rehabilite çalışmalarına alınırlar. Aynı zamanda kimi kurallara uymaları beklenir bu şekilde de hapsedilmeden cezalarını çekmiş olurlar. Denetim planı ise denetimli serbestlik süresince yükümlülerin uyması gereken yükümlülüklerin ve haklarının belirlendiği bir yol haritasıdır. Bu plan kişilerin risk ve ihtiyaçları değerlendirilerek hazırlanıyor ve katılacakları programlar, yapılacak çalışma ve yönlendirmeler bu şekilde belirleniyor. Bireysel görüşmeler, Sigara, alkol ve madde bağımlılığı tedavi programı (SAMBİ), Hayat için değişim programı (HAYDE) ve Öfke Kontrolü olarak yer alan grup çalışmaları ve seminerler denetim planında yer alan çalışmalardır. Yaptığım bu stajda yükümlülerin nelere maruz kaldıklarını, nelerden rahatsızlık duyduklarını, nelerden yakındıklarını, yaşadıkları çaresizlikleri, pişmanlıklarını, bazılarının aslında asla pişman olmadıklarını hissettirecek türden konuşmalarını ve davranışlarını bire bir görme fırsatım oldu. Yakındıkları ilk şey ve de gerek grup çalışmalarında, gerek bireysel görüşmelerde, ya da seminerlerde hepsinin özellikle dile getirdiği ortak nokta kimsenin onlara iş vermek istememesi ve bu sebeple de hayatlarını sürdürebilecek seviyede bir maddi olanağa sahip olamamalarıydı.

Buradan çıkarabileceğimiz şey aslında çok açık; toplum onların değişebileceğine inanmıyor, onlardan korkuyor ve işverenler de imajlarının zedeleneyeceği düşüncesiyle onlara iş vermekten kaçınıyor. Toplum onlara "mahkum" gözüyle bakmayı da sürdürüyor.

1999'da Antakya'da doğdu. 2017 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünü kazandı. Şu an 3. Sınıf lisans eğitimine devam etmektedir. idilozgun11@gmail.com

Oysa onlar denetim planı uygulandığı andan itibaren düzenli olarak sorumluluklarını yerine getirmek zorunda olan birer yükümlü oluyorlar. Bu şekilde düşünülmesi ve davranılması hepimiz için yaralayıcı bir durum. Değişmeyi gerçekten gönülden isteyen yükümlüler de böyle bir şeyle karşılaşınca ellerindeki tek umudu yitirmiş oluyor. Onların elindeki en güçlü şeyi almış oluyoruz. Evet değişmek için çabalayanlar kadar bunun için uğraşmayanlar, buna değmeyeceğini düşünenler de var elbette ama bu onların da umutlanmaya hakları olmadığını göstermiyor. Katıldığım bir grup çalışmasında onlara "öfkenizi kontrol etmede şu an ne durumdasınız, aynı şey tekrar olsa, nasıl tepki verirsiniz" sorusunu yöneltmiştik, bir yükümlü de buna karşılık "sıkırım bir tane " cevabını vermişti ve bunu hiç tereddüt etmeden söylemişti. Bu cevabı aldığımda ne konuşma şeklim ne de surat ifadem değişmişti evet içten içe "nasıl ya" dedim belki ama "bu adamdan hiçbir şey olmaz" düşüncesine girmedim, evet böyle düşünmesi korkutucu bir şeydi ama o an onu söylemiş olması onun asla değişmeyeceği, düzelmeyeceği anlamını vermemeli ya da bütün bunların hiçbir şeye değmeyeceğini söylemesi karşısındaki uzmanı yıldırılmamalı. İşte tam burada uzmanın tavrı yükümlüyü yargılayacak, onu önemsiz hissettirecek şekilde olmamalı; uzmanın yaklaşımı her zaman, her durumda onların değişebileceğine dair umudunun olduğunu ve bunun için ellerinden geleni yapacaklarını hissettiren, onu motive edecek türden olmalıdır. Çoğumuz böyle peşin hüküm cevaplar aldığımızda eleştirmeye hatta yargılamaya başlıyoruz bu şekilde de karşımızdaki kişinin belki de son umudum dediği şeyi elinden almış oluyoruz. Bu noktada sosyal hizmet uzmanı her durumda inancını ve umudunu diri tutmalıdır. Bir yükümlünün, denetim planında yer alan sorumluluğunu yerine getirmesi için vaka sorumlusuyla görüşmesi gerekiyordu fakat bunu nerede yapması gerektiğini bilmiyordu, bir el ona uzanıp yardımcı olabileceğini söyledi ve onunla gideceği yere kadar gitti. Yükümlünün söylediği şey aynen şu oldu. "keşke herkes sizin gibi bize yardımcı olsaydı, çok teşekkür ederim, çok mutlu oldum" sanki ilk defa biri onunla iletişime geçmiş, ona yardım etmiş gibi şaşkınlıkla aynı zamanda

AVRUPA SOSYAL HİZMET ARAŞTIRMALARI BİRLİĞİ (ESWRA)

OZAN SELÇUK

Sosyal sorunlara yenilikçi çözümler bulmak artık sosyal hizmetin en önemli işlevlerinden biri olmuştur. Sosyal hizmet uygulamasında pratik çözümler bulmak adına sosyal hizmet bilgi temelini oluşturmak sosyal hizmet araştırmasının amacıdır. Bilimsel yöntemler ışığında vakaları incelemek bir takım ilkelere bağlı kalınmasını gerektirmektedir. Literatürde sosyal hizmet araştırma yöntemleri ile sosyal hizmet alanına yakın alanlardaki araştırma yöntemleri arasında ortak olarak kabul edilen bir farklılık olmadığı ileri sürülmektedir. Ancak sosyal hizmet araştırmaları yoğunlaştıkça bu farklılığın ortaya çıkacağı ve sosyal hizmete özgü araştırma yöntemlerinin varlığından sözedeceğimiz dönemler gelecektir.

Sosyal hizmet araştırmasının Avrupa'da gelişimi, işbirliği ve değişimi için bir merkez kurma hedefiyle yola çıkan Avrupa Sosyal Hizmet Araştırmaları Birliği (ESWRA) 2014 yılında kurulmuş olup merkezi Hollanda'da bulunmaktadır. Avrupa Sosyal Hizmet Araştırmaları Konferansında ortaya koyulan ortak irade sonucu kurulan birliğin bugün 33 ülkeden 600'ün üzerinde üyeye sahiptir. Birlik aslında İsviçre'de aynı adla kurulan başka bir birliğin devamı niteliğinde kurulmuştur. ESWRA'nın amacı sosyal hizmet araştırmasının gelişimini, uygulamasını ve faydasını daha ileriye taşıyarak birey ve sosyal sorunlar hakkında bilgiyi arttırmak ve eşit ve adil toplumlar teşvik etmektedir.

Birlik, her yıl farklı bir Avrupa ülkesinde Avrupa Sosyal Hizmet Araştırmaları Konferansı (ECSWR) adıyla etkinlik düzenlemektedir. 2011 yılından beri düzenlenen bu konferans genellikle Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilmektedir. 2019 yılında Belçika'nın Leuven kentinde düzenlenen söz konusu konferans 2020 yılında Romanya'nın başkenti Bükreş'te Bükreş Üniversitesi ev sahipliğinde 22-24 Nisan tarihleri arasında gerçekleştirilecektir. İlgili konferansa özet gönderimleri 20 Ekim 2019 tarihine kadar devam edecektir. Konferansın 2020 sloganı ise "Sosyal Hizmet Araştırması: Uygulama, Politika ve Sosyal Gelişimde İnovasyona Katkı".

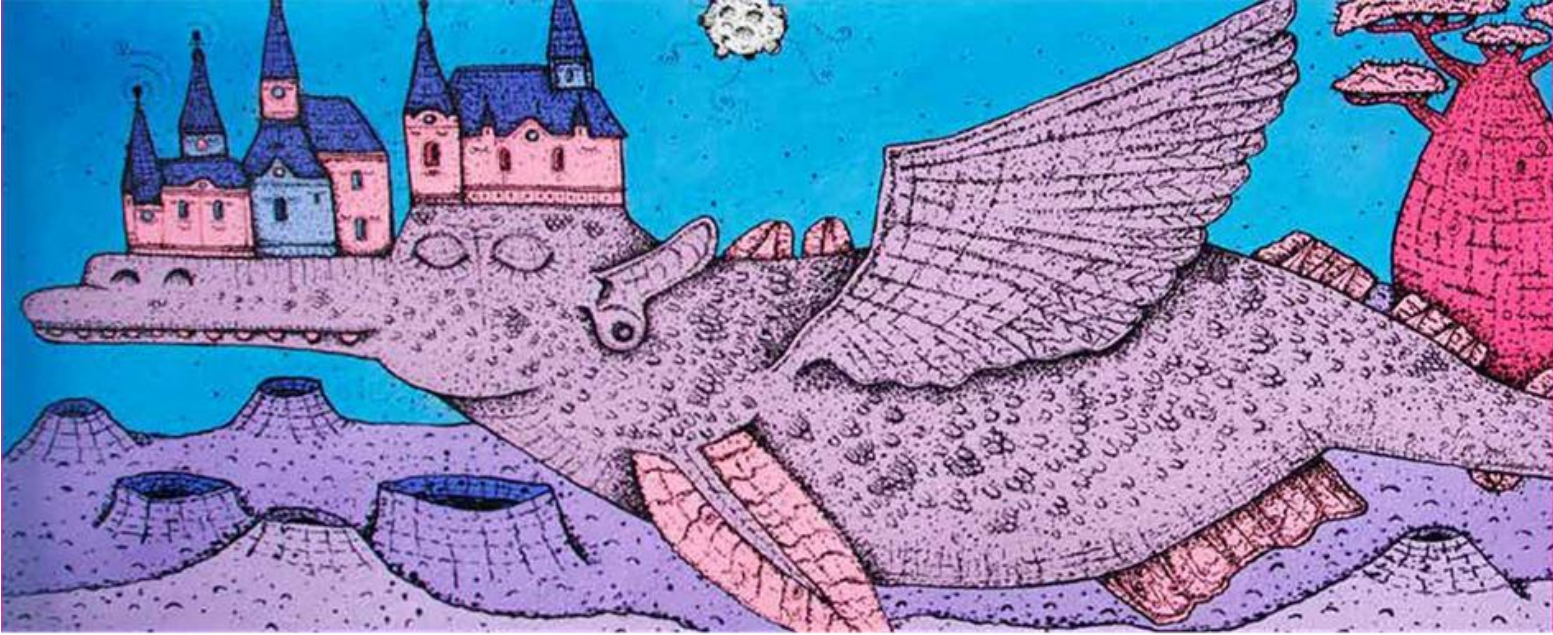
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde 2008 yılından beri öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır. Aynı üniversitede 2015 yılından itibaren öğrenci almaya başlayan sosyal hizmet bölümünde Mesleki Yabancı Dil, Sosyal Hizmet Etiği, Çocukluğun Tarihi, Çocuk Koruma ve Bakım, Okul Sosyal Hizmeti derslerini yürütmektedir. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisinin (TUSHAD) editörlüğünü yapmaktadır. Erasmus programları konusunda derin bir tecrübeye sahip olan ve çalıştığı üniversitenin Erasmus Kurum Koordinatörü olan Selçuk, çok sayıda Avrupa Birliği projesi yürütmektedir. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Doktora programında lisansüstü eğitimine devam etmektedir. Çalışma alanları arasında okul sosyal hizmeti, çocuk refahı, sosyal hizmet eğitimi, göç, sosyal içerme bulunmaktadır.

Bu slogan yazımın girişinde öne sürdüğüm söz olan "yenilikçi çözümler bulmak" sloganıyla aynı motivasyonu taşımaktadır. Konferans, 2021 yılında ise 8-10 Nisan tarihleri arasında Hollanda'da Amsterdam Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilecektir. Bu arada, halihazırda 2022 ve 2023 yılında gerçekleştirilecek konferanslar için ev sahibi ülke çağrısı bulunmaktadır. Kim bilir gelecekteki konferanslardan bir tanesi ülkemizde gerçekleşir.

Birliğe bireysel üye olabilirsiniz. Üyelik ücreti öğrenciler ve ekli öğretim elemanları için 50 avro/yıl; tam üyelik ise 110 avro/yıl şeklindedir. Düşük gelirli ülkelerden öğrenci ve emekli öğretim elemanlarının üyeliği 25 avro/yıl; tam üyelik ise 50 avro/yıldır. Ülkemizden gelecek başvurularda "düşük gelirli ülke" ücret tarifesi uygulanmaktadır. Üyelik Ocak ayından başlar ve aynı yılın Aralık ayı sonunda sona erer. Üyelik için Ocak ayını tercih etmek, birliğin fırsatlarından daha fazla yararlanmak anlamına gelmektedir. Üye olarak öncelikle prestijli bir dergi olan Avrupa Sosyal Hizmet Dergisi'ne (European Journal of Social Work) ücretsiz elektronik erişim hakkınız olur.

Üye olarak edineceğiniz diğer önemli hak ise Facebook üzerinden kapalı grup olarak oluşturulan platformlarda özel ilgi gruplarına üye olabilmenizdir. Doktora Araştırmacıları, Sosyal Hizmet Tarihi, Sosyal Hizmet Uygulama Araştırması, Çocuk ve Ailelerle Sosyal Hizmet, Ulusötesi Sosyal Hizmet, Madde Kullanımı ve Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Etik Araştırma Grubu, Sosyal Hizmet ve Sağlık olmak üzere çok sayıda özel ilgi gruplarından birine dahil olabilirsiniz. Şahsen doktora araştırmacıları grubunda yer almaktayım. Grup içerisinde çok sayıda arkadaş edindim ve alanımızla ilgili Avrupa’da çok fazla fırsat olduğunu yapılan faydalı paylaşımlarla görmüş oldum. Bu özel ilgi grupları ayrıca her yıl düzenlenen konferans esnasında bir araya gelerek fikrinsel tartışmalar ve özel etkinlikler düzenlemektedirler. Üyeliğin diğer avantajlarına gelecek olursak eswra.org üzerinde sadece üyelere özel alanda önemli kaynaklara, fon fırsatlarına, yayınlara ulaşabilirsiniz. Üyelere özel forum ve üyeler için özel haber bültenleri de diğer faydalardan bazılarıdır. Üye olmasanız bile birliğin internet sayfasında çok fazla sayıda fırsatlarla ilgili bilgi bulunmaktadır ve Twitter sayfasını da ayrıca takip etmenizi öneririm.

ESWRA yönetim kurulu 14 kişiden oluşmaktadır. Bu kurulda doktora öğrencilerini temsilen bir de doktora öğrenimi devam eden bir üye de görev yapmaktadır. 2019 yılı içerisinde boşalan doktora öğrenci üyesi için seçim ilanına çıkmıştı. Ben de bu ilana başvurarak yönetim kuruluna öğrenci kontenjanından aday oldum. Sadece üyelerin oy kullanabildiği bu seçim sonucu yönetim kuruluna seçilemedim. Ancak ESWRA yönetiminden özel bir mektup aldım. Adaylık dosyamda belirtmiş olduğum profilimden etkilendiklerini ve bu yüzden yönetim kurulunun bir alt birimi olan “Ülke Katılım Komitesi Üyesi” (Country Engagement Committee Member) olarak ESWRA yönetimine dahil olabileceğim konusunda teklif aldım. Bu teklifi kabul ettim. Çok daha fazla bireye ulaşılabilmesi noktasında faaliyet göstermekteyim. Sizleri de bu birliğe üye olmaya; ülkemizdeki sosyal hizmet araştırmasının, eğitiminin ve alanının uluslararasılaşması ve temsiliyetini arttırmaya davet ediyorum.

**ECSWR 2020 10th European Conference for Social work Research
22 – 24 April University of Bucharest, Romania**

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ

DR. MELİH SEVER

Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde yer alan Sosyal Hizmet Bölümü, 2006 Yılında kurulmuştur. Sosyal Hizmet Bölümümüze ilk sosyal hizmet kökenli öğretim üyesi 2008 yılında atanmıştır. Bu bakımdan bölümün Türkiye'de ilk açılan sosyal hizmet bölümlerinden biri olduğu söylenebilir. Yeterli öğretim elemanı kadrosuna ulaşan Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü 2016 yılında ilk öğrencilerini alarak eğitim ve öğretime başlamıştır. Şu anda bölümümüzde 3 sınıfta yaklaşık 200 öğrenci öğrenim görmektedir. Henüz öğrenci mezun olmamıştır. Ayrıca bölümümüzde sağlık tamamlama programı ile birçok farklı bölümden öğrenci okuma imkanı elde etmiştir. Bölümümüzde uluslararası sosyal hizmet eğitiminin kalite standartlarına uygun nitelikte bir eğitim amaçlanmakta ve bu yönde seçkin bir akademik kadro ile lisans eğitimine devam edilmektedir. Yüksek lisans ve doktora programı açma hazırlıkları sürdürülmektedir. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet lisans eğitiminin süresi 4 yıldır. Bölümde bir Profesör, üç Dr. Öğretim Üyesi yer almaktadır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı YLSY programı ile ABD'de sosyal hizmet doktorasını tamamlayan bir öğretim elemanı göreve 2019 yılı itibariyle başlamıştır.

Bölüm öğrencileri Erasmus ve Mevlana değişim programlarından faydalanarak yurt dışında staj ve eğitim görme imkanına sahiptir. Ayrıca Farabi programı ile yurt içinde farklı üniversitelerle değişim programları yürütülmektedir. Bölümümüz etkinlik ağırlıklı bir takvim ile her sene farklı üniversitelerden gelen konuşmacıları ağırlamakta, bölgedeki huzur evi, yaşlı bakım merkezi, hastane ve sosyal hizmet merkezleri ile işbirliği içinde çalışmalar yapmaktadır. İlk sene öğrencilerimiz ildeki tüm sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarını ziyaret etme imkanı bulmakta ve tüm kurumlarda sosyal hizmet süreçleri hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Bölümümüz Isparta ili içinde tek olduğu için tüm sosyal hizmet uzmanları ile öğrencilerimiz aktif şekilde proje ve çalıştaylarda birlikte olma imkanına sahiptir. Bölümümüzde engelli haftası, toplumsal cinsiyet farkındalığı etkinlikleri, yaşlı bakım merkezi ile ortaklaşa düzenlenen ahşap boyama etkinlikleri gibi farklı etkinlikler düzenlenmektedir. Cezaevi, sosyal hizmet merkezi, emniyet çocuk şube müdürlüğü ve aile mahkemesi uzmanları derslerde aktif olarak yer almakta ve öğrencilerle alan deneyimlerini paylaşmaktadır. Teorik bilgilerin yanı sıra öğrenciler, farklı öğrenci projeleri ile aktif olarak sosyal hizmet uygulaması yapmakta ve gerçek hayatın içinde bir eğitim almaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü insanla çalışmayı ve sorun çözmeyi amaç edinen öğrencileri bu yolda beraber yürümeye davet etmektedir.

TEKNOLOJİ

TEKNOLOJİ NASIL BİR DAYANIŞMA BİÇİMİ OLABİLİR?

GÖRKEM KELEBEK KÜÇÜKARSLAN*

Sosyal Hizmet Magazin'in bu ayki temasına paralel olarak; bağımlılığı ve teknolojiyi beraber ele almak istedim. Neden bu dergide teknoloji bölümü var dediğinizi duyar gibiyim. Ancak şunu belirtmeliyim ki gerek tez yazım sürecinde gerekse uygulamadaki proje aşamasında; teknoloji bağımlılığı sesleri günden güne yükseliyor. İçimizden bazılarının buna yönelik ilgisi, sosyal hizmet ve bağımlılığı birleştiriyor. Ama ben bu temada size teknoloji bağımlılığını anlatmayacağım. Zaten yukarıdaki bölümlerde ele alındı. Bildiğimiz kalıp yargılardan çıkıp daha farklı bir noktada buluşmanın uygun olduğunu düşünerek, bağımlılık ve teknolojinin ortak bir paydada nasıl buluştuğundan bahsedeceğim.

Bu temamızda bağımlılık sıkça tekrarlandı, uzunca açıklamalar, tanımlar yapıldı. Benim odaklanmak istediğim asıl mesele zaten madde/alkol bağımlısı bireyler de değil. Lafı uzatmadan; benim bu yazıda amacım madde/alkol bağımlısı bireylerin ailelerinin oluşturduğu bir da(ya)nışma biçimi olarak sosyal medya. Sosyal medyanın yalnızlaştırdığına dair birçok yazı yazılsa da ben nasıl kalabalıklaştırdığını ele almak istiyorum. Örneğin Ankara'da Adsız Alkolikler Derneği'nin alkolik yakınları için bir oluşumu var.

Bu oluşum kısaca Al-Anon Aile Grupları olarak geçmekte, burada alkolik yakınları ve arkadaşları yaşadıkları sorunları çözebilmek için deneyimlerini paylaşan bir topluluk olarak karşımıza çıkıyor. Burada tek amaç Anon Aile gruplarının kendine yardım grubu biçimi ile birbirlerine yardımcı olmak. Diğer bir yandan İstanbul, Muğla ve Gaziantep illerinde ise karşımıza Nar-Anon'lar yani bağımlı yakını olan aile grupları çıkmakta... Başka illerde de yine farklı oluşumlar elbette karşımıza çıkıyor. Bu grupların bir çocuğunun doğal olarak oluşturduğu bir yakınlık ve ortaklık durumundan kaynaklı oluşturdukları Whatsapp grupları bulunuyor. Asıl meselem tam da burada başlıyor. Bağımlı yakını olan aileler kendilerine destek aldığı bir yerde var etmeye başlıyor. Bu var oluş, Whatsapp gruplarında da kendini gösteriyor. Açık ve kapalı olarak devam eden gruplarda; aileler deneyimlerini, sorunlarını, ihtiyaçlarını ve sadece çocuklarıyla ilgili değil kendileri ile de ilgili durumlarını bu sosyal medya aracılığı ile paylaşabiliyorlar. Bazen aslında ihtiyacımız olan tek şey "bizden birine" derdimizi anlatabilmektir. Bağımlı bir çocuğu olduğunu herkesten saklamaya çalışan bir ebeveyn, utancının perdesini bu grupta aralayabiliyor. Yeni bilgiler öğreniyor. En önemlisi de yeni baş etme yöntemleri bulabiliyor. Gruptan olumlu geri bildirimler aldıkça belki bazen umutsuzca başladığı süreçten, umutla ayrılabilir. Öz farkındalığı artabiliyor, grup içerisinde güçlenebilir. Evet bunların hepsi bizlerin sohbet için kullandığı Whatsapp gruplarında oluyor.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde 2013 yılında lisans eğitimini tamamlamış ve 2016 yılında "Aile İçi Şiddete Maruz Kalarak Boşanan Kadınların Deneyimleri" başlıklı yüksek lisans tezi ile bilim uzmanı unvanını almıştır. Şu anda Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde çalışmakta ve doktora eğitimine devam etmektedir.
gorkemkelebek@gmail.com

Bizler yatay ilişki kurabildiğimiz, kendine yardım gruplarının oluşturduğu Whatsapp grupları içinde yer alan sosyal çalışmacılar olabiliriz. Hatta gittikçe ilerleyen teknoloji ile yüz yüze gelmeden görüşmeler yapacağımız da aşikar. Ama Whatsaap önümüzde bir kapı açarak, müracaatçı-sosyal çalışmacı keskin çizgisine girmeden var olmamızı sağlayacak gibi de duruyor. Aslında tam olarak bireyin çevresinin oluşturduğu gerçeklik üzerinden derdini dinlemiş olacağız. Özellikle topluluk içinde konuşamayan ama çokça yazabilen müracaatçılarla. O sessiz müracaatçıların sesi olma noktasında bizlere çok işler düşüyor. Burada sadece Whatsapp'ı ele aldım diye iş burada bitmiyor tabii ki, dayanışma için oluşturulmuş Facebook grupları da var. Sosyal medyanın bazı durumlarda olumsuz etkisi olsa da olumlu yanlarını görmemek haksızlık olur. Bizler, sosyal medyanın, teknolojinin bireyleri güçlendirmede nasıl verimli olarak kullanılabileceğine kafa yormalıyız. Hatta bazen kendimizi arkadaş Whatsapp grubundaki "Güzin abla" olarak da tanımlayabiliriz, çünkü bu gerçeklik hayatımızda. Kendimize sormamız gereken soru şu; sosyal çalışmacılar olarak sosyal medyada nasıl bir dayanışma sağlayabiliriz? Teknolojiyi bir dayanışma biçimi olarak kullanabilir miyiz yoksa bu boş bir hayalden öteye gidemez mi?

Buradaki amacım, teknoloji ve bağımlılık gibi kavramları birleştirip "teknoloji bağımlılığına" değinmekten ziyade teknolojinin aslında mücadele, iyileşme, danışma ve dayanışma biçimi olarak karşımıza nasıl çıktığını anlamaktır. Teknolojinin bir sorundan öte, bir sorun çözme aracı olarak kullanılmasını görmek bizler için yeni yollar açacaktır. Elimizde aslında nasıl bir gücün olduğunu görmemiz gerek. Sosyal medyanın "sosyal linç" işlevinden ziyade "dayanışma kültürünü" güçlendirmesini özümsemek ve meslekte kullanabilmek bence çok değerli bir beceri.

SİNEMA

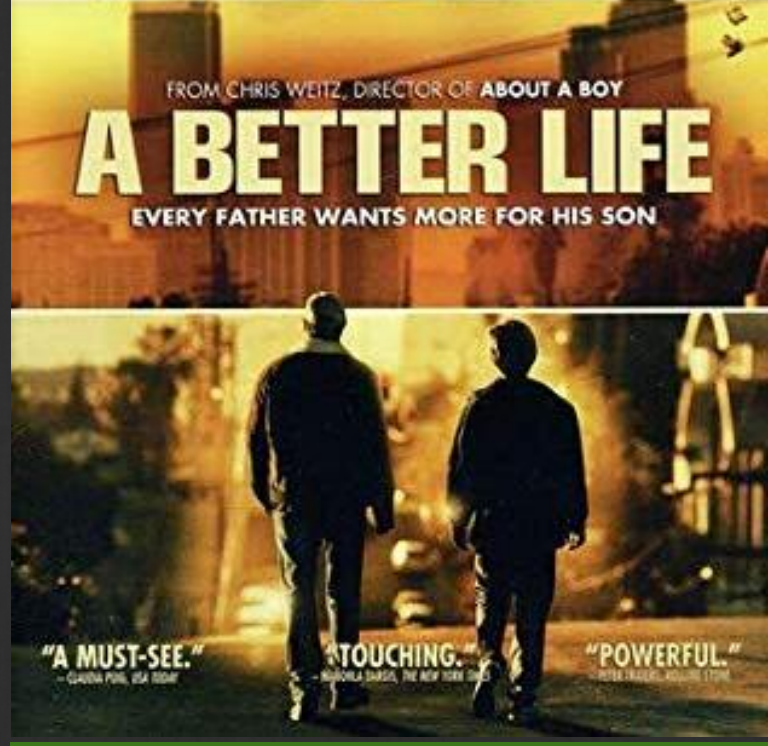
Daha İyi Bir Hayat (2011)

SENA ÖKSÜZ*

Chris Weitz'in yönetmenliğini üstlendiği Demian Bichir ve Jose Julian'ın başrollerini paylaştığı "A Better Life" (Daha İyi Bir Hayat) filmi alışlagelmiş Hollywood yapımı Amerikan Rüyası filmlerinin dışında bir göçmen hikâyesi sunuyor izleyicilere.

Film, yasadışı yollarla Amerika'ya göç etmiş olan ve geçimini günlük bahçe işçiliği ile sağlamaya çalışan Carlos'un şehrin kenarında yer alan Meksika mahallesindeki evinin salonunda açık olan televizyon sahnesi ile başlıyor. Ekranında ise Amerikan rüyasının sembolü olan bahçeli müstakil evler "Dünyanın en müthiş evleri" manşetiyle, film boyunca sıklıkla karşılaşıcağımız tezat yaşamların ilk örneğini oluşturuyor.

Eşi tarafından terkedilmiş olan Carlos çocuğunu tek başına, belgesiz bir göçmen olarak yetiştirmeye çalışırken, daha iyi bir hayata sahip olabilmek için, ehliyeti olmamasına rağmen kız kardeşinden aldığı borçla bir kamyonet satın alıyor ve bahçe işlerinde kendisine yardım etmesi için Meksikalı işçiyi yanına alıyor.

ORIJINAL İSMİ: A BETTER LIFE
SÜRE: 74DK
TÜR: DRAM
YÖNETMEN: CHRIS WEITZ
YAPIMI: 2011 - ABD

Carlos ve oğlunun akıllara zorlu Odesa yolculuğunu getiren mücadelesi ise bu Meksikalı işçinin Carlos'un kamyonetini çalması sonrasında başlıyor. Film, kendilerinden çalınan daha iyi bir hayat ihtimalinin peşinde yorgunluk, öfke ve umutla günlerce koşan Carlos ve oğlu Luis'in gözünden Amerika'da Meksikalı göçmen olmanın, iki farklı kuşak açısından ne anlama geldiğini izleyiciye sade ve gerçekçi bir açıyla sunmayı başarıyor.

2008 yılında Kadir Has Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. 2011 yılında Kennesaw State Üniversitesi Klinik Sosyal Hizmet programından yüksek lisans derecesini aldıktan sonra 2018 yılında Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı doktora programını tamamlayarak doktora derecesini aldı. 2014 yılında Öğr. Görevlisi olarak çalışmaya başladığı Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde 2018 yılından itibaren Dr. Öğr. Üyesi olarak sosyal hizmet kuramları, sosyal hizmet etiği, sosyal hizmet uygulamaları, sanat ve sosyal hizmet konularını içeren lisans ve lisansüstü düzeyinde dersler vermektedir. Bunun yanı sıra çeşitli projelerde eğitimci ve araştırmacı olarak görev yapmaktadır. senaoksuz@windowsslive.com

Göçmenlerin derinden yaşadıkları yabancılaşma, yalnızlık ve köksüzlük duygularını, aslen Meksikalı olan oyuncu Demián Bichir, Carlos karakteri üzerinden kendi kültürel birikimi ile harmanlayıp öylesine ustalıkla izleyiciye sunuyor ki, bu rol kendisini Oscar'da en iyi erkek oyuncu dalında adaylığına taşıyor. Birlikte çalıştığı ve Amerika'da birikimini yapıp hayal ettiği evi anavatanı Meksika'da inşa etmeyi başarıp, geri göç edecek olan patronunun, Carlos'u kamyonetini alıp kendi Amerikan rüyasını gerçekleştirmesi için motive ettiği sahnede Carlos'un gözleri kısa bir süreliğine umutla parlarken, hemen akabinde kısıp yerini korku ve umutsuzluğa bırakıyor. Patronuna dönüp, "Sen gittikten sonra bir başkasının yanında işe girip yuvarlanıp giderim. Sessiz sedasız olur, göze batmam, görünmez olmaya çalışırım" diyor. Zira belgesiz bir göçmen olan Carlos ancak "görünmez" olarak varlığını sürdürdüğü sürece oğlu için hayalini kurduğu "daha iyi bir hayat"ın tuğlalarını örebileceğine kanidir. Dış dünyasındaki somut olan yabancılaşma durumunu içselleştirmek suretiyle Amerika'daki yaşamına tutunmaya çalışmak elbette kolay olmuyor Carlos için. Her gün bahçelerini güzelleştirdiği refah dolu yaşam mahallerinden, iki odalı karanlık evine giderken biraz daha derinleşiyor yalnızlığı. Kamyonetin peşinden saatler süren otobüs yolculuğu sırasında Amerika'da yaşayan diğer göçmen gruplara şahit oluyoruz Carlos'un gözünden. Plajdan evine dönen İtalyanlar, köpeği ile koşan Uzak doğulu kadın, şık giyimli pahalı bir restoranın önünde buluşup coşkuyla birbirine sarılan farklı kökenlerden gelen bir grup, ailesi ile yürüyüşe çıkmış olan muhafazakâr bir Yahudi aile... Son olarak hava karardığında yoksul Meksika mahallesinde otobüs durağında yorgunca bekleyen ve köşe başında kavgaya tutuşmuş Meksikalı göçmenler. Tam olarak Amerikan toplumuna entegre olmuş, kendilerini gerçekleştirmiş diğer göçmen kimselerle kendi insanları arasındaki keskin geçiş, Carlos'u "daha iyi bir hayat"ın mümkün olduğuna inandırıyor ve kamyoneti almaya teşvik ediyor. Bu sayede bahçeli bir evin, evcil bir hayvanın, bir yere ait olmanın huzurunu hissedeceği bir rüyaya kapı aralayabileceğini hissediyor.

Her ne kadar temelde göçmenlerden oluşan Amerikan toplumu göçmenlere karşı diğer gelişmiş ülkelere göre daha kucaklayıcı bir tutuma sahip görünse de, göçmenlerin anavatanlarından beraberlerinde getirdiği valizin içindeki değerler her zaman sorun teşkil etmiştir. Tam da o valizin içindekilerin dışarı çıkarılmasından duyulan endişe ile açılan kucaklar kuşaklararası çatışmalara sebebiyet verir. Henüz bebekken Meksika'dan Amerika'ya göç etmiş ve Amerikanlaşmış olan Luis'in topluma "ait olma" biçimi babası Carlos'ununkinden oldukça farklıdır. Carlos'un ailesine, Meksika mutfağına, memleketlileri ile dayanışma ilişkilerine sıkı sıkıya bağlı ve emeği ile bir yerlere gelebilme umuduna karşın Luis'in izlediği yol kendilerinden daha önce Amerika'ya yerleşmiş ve tarih boyu marjinalize olmuş olan bir başka azınlık grubu Afro-Amerikanlar gibi giyinmesi, konuşması ve yaşaması babasının kendisi için kurduğu düşün çok uzağında görünmektedir. Kamyonete ulaşma yolculuğunda rastladıkları geleneksel Meksika festivaline katıldıklarında film boyunca Carlos'un en huzurlu, en güvenli sahnelerine şahitlik ediyoruz. Luis'in ise babasının tam aksine köklerinin içinde yapayalnız ve yabancı hissedişine...Geleneksel kıyafetler içinde dans eden Meksikalılara bakıp, "Kendilerini Cadılar Bayramı partisinde mi sanıyor bu zavallı insanlar" diyor özgün müzikten de rahatsız olduğunu belli eden belirgin bir yüz ifadesiyle. Benzer bir şekilde, Meksikalı işçi pazarının önünden geçerken, iş bulma ümidiyle, sokağın başında beliren her arabanın önünü kesen göçmenlere alaycı bir şekilde bakıp "şu adamların iş için düştükleri hale baksana" derken, daha bir hafta önce orada tüm gün kendisine iş bulmayı umut eden kişinin babası olduğu gerçeğini unutarak ya da yok sayarak serzenişine şahit oluyoruz. Göçmenlerin, göç ettikleri yerlerde anavatan değerlerinin aşağılanmasından duydukları kırgınlığı, Carlos'un gözlerine odaklanan kameradan iliklerimize kadar hissediyoruz.

Hemen sonrasında kamyoneti çalan adamın peşinde yürüdükleri sokaklardan birinde duvarda "Çok fazla Meksikalı var ama yeterince kurşun yok" yazısı dikkat çekiyor. Carlos ve oğlu bu duvar yazısına aldırılmaksızın geçip gidiyorlar önünden, dışlanmışlıklarının içselleştirilmiş umarsızlığında.

Hikâyenin ana temalarından birini oluşturan baba-oğul çatışmasının en hararetle sahnesi Carlos'un oğluna özlem ve mutlulukla kendi kültürlerini anlatırken Luis'in babasının sözünü kesip öfkeyle "Beni neden yaptınız? Zavallı yoksullar neden çocuk yapar ki zaten?" diye çıktığı sahne oluyor. Cevabını o an için Carlos'un bile bilmediği bu sorunun yanıtı polis tarafından yakalanıp sınır dışı edilmeden hemen önce Luis'le yapabildiği kısa görüşte dudaklarından dökülüyor: "Çünkü sen benim için "gelecek" anlamına geliyordun. Benim değil ama senin daha iyi bir hayatın olabilirdi".

GEZİ

ODESSA'NIN YERALTI LABİRENTİ: ODESSA KATAKOMBLARI

VELİ YALÇIN*

Katakomb kelimesinin ülkemizde pek fazla bilinmediğini söylemek, her halde, yanlış olmasa gerekir. Yazıyı okuyan hemen herkesin "O da ne demek?" dediğini duyar gibiyim. Türkçe Sözlük, katakombu, "(Mimarlık) İlk Hristiyanların yer altına yaptıkları mağara mezarlara verilen ad" olarak tanımlıyor.

Katakomb, günümüzden yaklaşık 2 bin yıl önce İtalya'nın başkenti Roma'da, ilk Hristiyanların ölümlerini gömmek için yeraltına kazdıkları mezarlara verilen isimdir. Bu katakombalar birkaç kilometre uzunluğunda galeriler, küçük odalar ve geçitler görünümündedir. Hristiyanlığın başlangıcında sıklıkla kullanılmış ve kutsal sayılmıştır. Hristiyanlığın yasak olduğu dönemlerde katakombalar, sadece ölümlerini gömdükleri mezarlık değil, aynı zamanda gizlice ibadet ettikleri mekan olarak da kullanılmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümünü 1986'da bitirdi. H.Ü. ve Sivas C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Bölümlerine devam etti. Ocak 1989 - 2014 yılları arasında sosyal hizmet uzmanı olarak Sivas, Gaziantep, Ankara, Batman, Kilis ve Aydın'da çalıştı. Gaziantep Çocuk Yuvası ve Gaziantep Yetiştirme Yurdu Müdürü olarak görev yaptı. Haziran 2014 - Mayıs 2015 tarihleri arasında Aydın Efeler Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü olarak görev aldı ve Mart 2016 tarihinde emekli oldu. Şiirleri Fransız Postası, Alleben, Sanat ve Hayat, Bizim Dergi, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Sen ve Gerçek Sanat, Karabük Kültür ve Sanat Yaprığı gibi yurtiçi – yurtdışında, "yersizyurtsuz" ve "süje" internet dijital dergilerinde yayımlandı. Bugüne kadar; 25 ülke 82 şehir dolaştı. Ülkemizde ise 81 ilin 70'ine gitti. Çeşitli yerel gazeteler (Aydın Denge ve Gaziantep Sabah) ve internet (havaneli ve hadigez) sitesinde gezi yazıları ve bir internet sitesinde (beklenengazete) köşe yazıları yayımlanmaktadır. Evlidir ve bir kız, bir erkek ikiz çocukları vardır. Favori Yayınları'ndan yayımlanmış iki kitabı bulunmaktadır: Kuşlar Su İçti Dilinden (Şiir, Favori Yayınları 2017). Gezdim Gördüm Yazdım (Gezi Yazıları, Favori Yayınları 2018) veya0927@gmail.com

Hıristiyanlık Bizans İmparatoru Kostantin tarafından kabul görünce, katakomblar kutsal ziyaret yeri olarak kabul edilmiştir. M.S. 410'da "Gotlar" (Gotlar, Güney İskandinavya'nın Gotland bölgesinde bulunan eski bir Cermen kavimi) İtalya'yı istila ettiklerinde katakombları korumak amacıyla girişleri taş ve toprakla kapatılmıştır. Daha sonraki yüzyıllarda varlıkları unutulmuştur. 1578'de bir tesadüf sonucu bulunabilmiştir. İtalya, Fransa, Malta, Lübnan, Tunus ve Mısır'da birçok katakomb bulunuyor. Odessa'da bulunan ve katakomb olarak adlandırılan yeraltı labirenti yukarı belirtilen sözlük anlamını karşılamıyor. Odessa katakomblarının oluşumu tarihsel gelişiminin dışında bir anlam ifade ediyor. Odessa'nın yer üstündeki tarihi yapılarıyla yeraltındaki tarihi izleri birbirini tamamlıyor.

Ukrayna'nın güneyinde bulunan Odessa, ülkenin üçüncü büyük şehri ve Moldova ve De facto ülke olan Trandinyester Sosyalist Cumhuriyeti ile sınır komşusudur. Ayrıca, Karadeniz'in en büyük limanlarından birisidir. Kuruluşunda "Khadjibei (Hacıbey)" olarak bilinen Odessa, 1529-1792 yılları arasında Osmanlı yönetimi içinde yer aldı. 1792'de Osmanlı-Rus savaşları sonucu Çarlık Rusya'nın egemenliğine girdi. Dönemin Çariçesi Katherina'nın oluru ile liman inşa edildi. 1794'de de şehrin adı bugünkü ismi ile değiştirildi. Odessa ile İstanbul'un "kardeş şehir" olmalarının 20. yılına atfen İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce yapılan "İstanbul Parkı" 2017'de açıldı.

Odessa Katakombları 1830'larda, o dönem şehirde ucuz ve kolay elde edilebilecek yapı malzemesine ihtiyaç duyulmasında meydana gelmiştir. Şehrin altındaki uzun maden damarlarında bu ihtiyacı karşılayacak hem hafif hem dayanıklı sarı kireçtaşı tabakaları bulunuyormuş. Şehir büyüdükçe; madenciler kireçtaşlarını dışarı çıkardıkça bu yeraltı tünelleri oluşmaya başlamıştır. Katakomblar yerin 16 metre altında ve en dipten yüzeye 70 ile 130 arasında basamakla ulaşılıyor. Uzunluğunun 2500 km olduğu ifade edilen bu yeraltı tünellerini görmek için bir tura katılmak gerekir. Odessa katakombları, Avrupa'nın en uzun katakombları olduğu biliniyor. Yıl boyu sıcaklık 12-14 derecedir. Geçmişten günümüze bu yeraltı labirenti kaçakçılıktan depolamaya kadar birçok amaç için kullanılmıştır.

Burayı önemli yapan nedenlerden biri de, 2. Dünya Savaşı'nda Nazi Almanyası'na karşı savaşan partizanlara barınak olmasıdır. Naziler, partizanların burada saklandığını bilmelerine karşın yerlerini tespit edemiyorlarmış. Bütün bunlara rağmen, partizanları dışarıda tanımak çok kolaymış. Partizanlar uzun süre kapalı, karanlık ortamda kaldıklarından ve güneşi görmediklerinden tenleri beyaz ve gözleri kırmızı oluyormuş. Naziler bu özelliklere sahip olanları öldürüyorlarmış. Katakombların duvarlarında gerek partizanlar gerekse diğer insanlar tarafından çizilmiş resim ve yazılar vardır. Unutulmaması gerekenlerden biri de, çok sayıda farklı yollara sahip bu yeraltı labirenti kaybolmak çok kolaydır. Katakomb girişleri kamufle edilmiş noktalarda oluşmaktadır. Bir garajın girişi, evin bahçesi ya da depo kapısı gibi yerler buralara açılan noktaları oluşturmaktadır. Biz turumuza depo kapısı gibi görünen yerden başlıyoruz. Kapıdan içeri girerken bir baret ve el feneri veriliyor. Onlarca basamaktan oluşan merdivenlerden aşağıya tek sıra halinde iniliyor. Grubun önünde rehber ve arkasında bir gözcü bulunuyor. İçerisi zifiri karanlık ve koridorların boyu zaman zaman alçalıp yükselirken, eni de genişleyip daralıyor. Bu yüzden kafamızdaki bareti çıkarmamız, el feneri söndürmememiz ve gruptan ayrılmamız konusunda sık sık uyarılıyoruz.

Tur sırasında birçok tur grubu ile karşılaşılıyor. Turumuz 4 saat sürüyor. Turun sonunda kafeterya haline getirilen koridorun birinde tura katılanlara çay ve kek servisi yapılıyor. Odessa katakombalarının küçük bir bölümü turlar eşliğinde gezilebiliyor. Yolunuzu kaybettiğinizde karanlıkta kurtulmanın imkansız olduğu buralara tek başına girilmesi yasak. Odessa'nın merkezi noktaları olan Opera Binası önünde ve Potemkin Merdivenleri çevresinde ellerinde broşür veya büyük reklam tabelalarıyla katakomb turu hakkında bilgi vermek isteyen birçok insan bulunuyor. Katakombalara gidiş ve giriş ücreti için söylenen fiyata pazarlık yapın, rakamı üçte bir ile yarı yarıya indirme şansınız olabiliyor.

Karadeniz kıyısında birçok medeniyete ev sahipliği yapan Odessa, pek çok yazarın, ressamın ve müzisyeninde ilham kaynağı olmuştur. Ayrıca dünyaca ünlü Potemkin Merdivenleri, birbirinden sevimli parkları, görkemli tarihi binaları, müzeleri, meydanları, heykelleri, parke döşeli sokakları, caddeleri ve sokak sanatçılarıyla görülmeye değerdir. Olurda fırsatını bulursanız Odessa'ya gidin görün derim. Gitmekle iyi yaparsınız.

Şair ve deneme yazarı Enis Batur'a göre, "Uzak, güzeldir." Uzakları görmek için yola çıkmak, hepsinden güzeldir.

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

STATÜ ENDİŞESİ

DR. SEYHAN ÖZDEMİR*

*“El âlem ne der sözünden daha
yüksek duvarlı bir hapisane yok.”*

Alain De Botton, bu kitabında statü endişemizin nereden kaynaklandığını ve onu yenebilmek için neler yapabileceğimizi akıcı bir dille, görsellerle hikayeleştirmiş. Felsefecilerin, sanatçıların ve yazarların yardımıyla, statü endişesinin tarihsel öyküsünü ve tarih boyunca bu endişeyi yenmeye çabalamış hareketleri incelemektedir. Toplumun acımasız yargılarına karşı kalkan edinen ve bu yolla mutluluğa ulaşmaya çalışan yalın ayaklı filozofların, üstsüz bohemlerin, komedyenlerin, şair ve ressamların bir resmigeçidini sunuyor okura bu kitap...

Kitap, iki bölümden oluşuyor. İlk bölümde statü endişesinin nedenleri ikinci bölümde ise, çözümleri yer alıyor. Statü endişesinin nedenleri sevgisizlik, snopluk, beklenti, meritokrasi ve güven olarak verilmiş. Çözümleri ise, felsefe, sanat, politika, Hristiyanlık ve bohemlik olarak sunulmuş. Başlıklar net ve açık gözükse de içerisinde pek çok konuya değinilmiş.

Alain de Botton Statü Endişesi*

Türkçesi: Ahu Sıla Bayer

10.
BASKI

Eserin Adı: Statü Endişesi
Yazarın Adı: Alain De Botton
Yayın Tarihi: 2017
Yayınevi: Sel Yayıncılık
Baskı Sayısı: 10
Dil: Türkçe
Sayfa Sayısı: 332

*

1989 yılında Mersin’de doğdu. Süleyman Demirel Üniversitesi İşletme Bölümünde lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamladıktan sonra Yönetim ve Organizasyon alanında doktorasını tamamladı. Doktora tezinde Akademide Kıskançlık konusunu çalıştı. Çalışma alanları bağımlılık, sosyal medya, negatif duygular ve akademik örgütler üzerinedir. Halen Süleyman Demirel Üniversitesi’nde öğretim elemanı olarak çalışmaktadır.

Kitapta ilgimi çeken kısımlardan biri mısır gevreğinin tesadüfen keşfedilmiş olmasıydı. Şöyle, sanatoryumdaki hastalar için hazırlanmış olan buğday hamuru yanlışlıkla dışarıda unutulunca katılmış, gevrekler halinde çıtır çıtır kırılmış, buğday gevreği ortaya çıkmıştır. Aynı yöntem mısırdaki da denenmiş ve başarılı olunmuş. Demek ki hayatta her şey bilerek yapılmış değildir. Yine buna benzer başka bir örnek ise, bankamatiklerin ilk olarak 1968’ de ortaya çıkması ve ertesi yıl Manhatta’s Chemical Bank’ın bir şubesinin duvarına inşa edilmesidir. 10 yıl sonra ise bu durum bütün dünyada yaygınlaşmıştır. İstatistiklere göre tek bir bankamatik, 37 banka çalışanının yapabildiği işi (üstelik hiç hasta düşmeksizin) yerine getirebilmektedir.

Statü denildiği zaman herkesin aklında bir şeyler çağırır. Statü, aslında insanın toplumdaki yeri, saygınlığı veya makamıdır. Hayatta herkesin statü edinme çabası vardır. Bu da bizi endişelendiren ve hepimizin içini kemiren ama pek fark edilmeyen bir korkuyu aydınlığa kavuşturuyor aslında. El âlem bizim hakkımızda ne düşünüyor takıntısı. Bununla beraber özgüven düşüklüğü, başarısız olma ihtimalimizi ve toplumun acımasızca eleştireceği hissi insanı endişelendirmektedir. Kendimizi adil bir biçimde değerlendirebiliyor olsaydık, bir başkasının eleştirileri karşısında bu kadar yara almazdık. Hiç yoktan kendimizin farkında olurduk.

Saygınlık ve statü sadece makam ve mevki sahibi insanlara ait bir özellik midir? Burada “snopluk” kavramına biraz girmek gerekebilir. “Snop” sözcüğü ilk olarak 1820’lerde İngiltere’de kullanılmaya başlanmıştır. Sıradan öğrencilerle aristokrat öğrencileri birbirinden ayırmak için adlarının başına konulan (sine nobilitate) soylu olmayan ya da kısaca s.nob şeklinde not düşülmesiyle ortaya çıkmıştır. Snop, başta yüksek statü sahibi olmayan kişileri karşılayan bir kelime iken, kısa bir zaman sonra yüksek statünün yokluğundan rahatsız olan kişiler için kullanılmaya başlanmıştır.

Statü endişesi kitabından alıntılar yapmak ve çok hoşuma giden yerleri sizlerle paylaşmak istiyorum. Kitapta şöyle bir parça geçmektedir. “Eğer bir cezalandırma yöntemi olarak suçlunun serbest bırakılması ama toplum üyelerinin onun yüzüne bile bakmaması ve onu tümüyle dışlaması gibi bir yol keşfedilmiş olsaydı ve bu fiziksel olarak da mümkün kılınsaydı, bu yöntemden daha zalimce bir cezalandırma olmazdı.” Şöyle düşünün bir ortama girdiğinizde sizle hiç kimse ilgilenmese, suratınıza bakmasa, sorularınıza cevap vermese, siz yokmuşsunuz gibi davransa ne yapardınız? Cevabı sizlere bırakıyorum... Yani toplumda hepimizin statü endişesi vardır. Özellikle teknoloji çağının bu kadar ilerlemesi, istediğimiz kişilere kolayca ulaşabilme, iletişim ağının güçlenmesi ve sosyal medyanın yaygınlaşması bu endişeyi daha da hissedilir kılmaktadır. Kendini değersiz hissetme, sosyal medyada beğenilme isteği, başkalarının sosyal medya paylaşımları, güç kaybetme, kendinle eşit konumda olan kişilerle konuşma, kendinden daha büyük başarı elde etmiş kimselerin varlığı gibi durumlar kişinin statü endişesini tetikleyebilir.

Sonuç olarak, Statü Endişesi "el âlem ne der" düşüncesini irdeleyen güzel bir kitap. Bu kitabı okuyanlar belki yıllardır ruhlarını kemiren statü endişesinden arınmış olacaktır. Öyle ümit ediyorum...

SOSYAL ÇALIŞMA KİTAPLIĞI

APAÇI GENÇLİK

Bu kitap son yıllarda özellikle sosyal medyada görünürlüklerinin artmasıyla, adından çokça bahsedilen, kimi zaman horlanan, ağır hakaretlere maruz kalan, pek çok kez dışlayıcı ifadeler ve alayvari cümlelerle tanımlanan bir gençlik akımının, Apaçi Gençlik'in gerçek hikayesine ışık tutuyor. Çalışmada nitel çalışma yöntemi kullanılmış ve 6 aya yakın süren saha çalışması esnasında derinlemesine mülakat, odak grup ve katılımlı gözlem teknikleri ile toplanan verilerle "apaçi gençlik" hikayesi en detaylı şekilde fotoğraflanmaya çalışılmış. Saha araştırması esnasında sadece gençlerle değil, gençlerle temas eden rehber öğretmenleriyle, polislerle, kafe sahipleriyle, otobüs şoförleriyle, imamlarla, berberlerle, mağaza sahibi ve araç kiralama hizmeti veren kişilerle de görüşülmüş. Çalışmada Apaçi gençliğin başkaları tarafından nasıl algılandığı, kendilerini nasıl tanımladıkları, kendi aralarındaki ilişkileri, eğitim, meslek ve gelecek konusundaki düşünceleri, kültür kodları, gençler için ailenin anlamı, göç, devlet, siyaset ve din konularındaki düşünceleri geniş şekilde ele alınmış ve bu konuda önemli bulgulara yer verilmiş.

APAÇI GENÇLİK

GENİŞLETİLMİŞ
7. BASKI

Gençlerin Toplumsal Davranış ve Yönelimleri:
İstanbul'da "Apaçi" Alt kültür Grupları Üzerine Nitel Bir Çalışma

ÖMER MİRAÇ YAMAN

Eserin Adı: Apaçi Gençlik
Yazar: Ömer Miraç Yaman
Yayın Tarihi: 2019
Yayınevi: Açılım kitap
Baskı Sayısı: 7. Baskı
Sayfa Sayısı: 430
Dil: Türkçe

'Apaçi' kavramı ilk kez daha çok işsiz, şiddet kullanan, başıboş, küstahça davranışlarda bulunan ve suç işleyen holiganlar topluluğundan oluşan Paris alt kültürüne mensup kişileri tanımlamak üzere kullanıldığını kitabın ilk bölümünde öğreniyoruz. Türkiye'de apaçi kavramının kullanımına bakıldığında ise ilk olarak Osmanlı'da kent merkezinde huzursuzluk çıkaran alt kültürü tanımlamak için 'apaş' kavramının kullanıldığı ve zaman içerisinde apaçi olarak kullanıldığı görülüyor. Apaçi gençlerin kendilerinin 'apaçi' olarak adlandırıldıklarının farkında oldukları ve bu adlandırmanın yoksul ve eğitimsiz olmanın, İstanbul'a sonradan gelmenin, bir şekilde eğitimden kopmanın, maddi yoksunluk içinde olmanın ve İstanbul'un belirli semtlerinde yaşamının etkisi olduğunu düşündükleri kitapta gençler tarafından ifade edilmiş.

Toplum tarafından sistemli itibarsızlaştırmaya maruz kalan bir gençlik kesimi için itibar elde etmek ve itibar görmek, görünür olmak önemli bir ihtiyaca dönüşmekte. Bu bağlamda kitaptaki değerlendirmelerden birisi Apaçi gençliğin kendilerine has giyim tarzı, saç şekilleri, modifiyeli araçları, dinlediği müzikler ve dansları sadece bir imaj meselesi değil, toplumda var olma ve kendilerini görünür kılma çabasının bir sonucu olduğudur. Bu gençlerin göçle beraber ayakta kalabilme durumları, yaşadıkları yoksulluk temelli sorunlar, sürecin bir biçimde suç ve şiddet ilişkilerine doğru evrilmesi ve nihayetinde madde bağımlılığı ile gençlik döneminin Apaçiler için içinden çıkılmaz bir hale dönüşmesi süreci kitapta değinilen bir diğer önemli husus. Nitekim sorunların üstesinden gelmek için yeterli desteği ne ailesinden ne de siyasal ve toplumsal düzeyde göremeyen gençlerin suça buluşma, madde kullanma, eğitimden uzaklaşma, ucuz iş gücü olarak kullanılma oranları gittikçe yükselmektedir.

Sonuç olarak kitapta konu edinilen gençlerin günlük hayatına tanık olduğunda ve seslerine kulak verildiğinde Apaçi gençleri veresiye hayat yaşayan gençlik olarak tanımlamak mümkündür. Veresiye hayat, gençlerin şimdi yaşanmadığı düşünülen hayatlarını ileriye ötelemenin bir tasviridir. Apaçi genç, düzenli bir aile kuracağını, madde kullanımını bırakacağını, suça bulaşmadan bir hayat sürmeye başlayacağını, eğitimine açık liseden bile olsa devam edeceğini, bir gün iyi bir iş ve meslek sahibi olacağını, yaşadığı evi, mahalleyi, ilçeyi değiştirebileceğini, hatta arkadaşlarını bile bu "bataklık hayattan" çekip kurtaracağını, hasta anne ya da babasına iyi bir sağlık hizmeti satın alabileceğini, yaptığı günahlardan tövbe edeceğini ve dine döneceğini hayal etmekte aslında gelecek hayalini, şuan yaşamış olduğu hayatın karşılığında veresiye satın alamaya çalışmaktadır. Apaçi gençler ile toplumun geri kalanı arasındaki ayrışmanın sosyoekonomik ve psikososyal temas noktalarının artırılarak çözülebileceğine değinilen kitap sonuç ve öneriler kısmı ile son bulmaktadır. Kitabın, yayınlandığı ilk günden itibaren gördüğü büyük ilgi, Türkiye’de gençlik çalışmaları alanında nitelikli saha çalışmalarına olan ihtiyacı bir kez daha ortaya koymaktadır.

YAZAR HAKKINDA

Dr. Ömer Miraç Yaman İstanbul’da doğdu. 1999 yılında Yunus Emre Süper Lisesi’nden mezun oldu. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü’nde 2003 yılında, Yüksek Lisans eğitimini ise Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü’nde 2007 yılında tamamladı. Sakarya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Doktora eğitimini 2012 yılında tamamladı. Gençlik, Madde Bağımlılığı, Göç, Kentleşme, Aile, Alt kültür konularında makaleleri ve kitapları olan Yaman halen İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü’nde Öğretim Üyeliği görevine devam etmektedir.

HAKEMLİ DERGİ

İlk sayısı Aralık 2019'da çıkacak olan dergiye ulaşmak ve çalışmalarınızı göndermek için linkteki adresi ziyaret edebilirsiniz.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/nsb>.

Not: Dergideki tüm süreçler ücretsizdir. Yayın öncesinde ve sonrasında herhangi bir ücret talep edilmemektedir.

İletişim: nitelsosyalbilimler@gmail.com

<https://twitter.com/Nitelsosyalbil>.

Editör/Editor

Melih Sever, Süleyman Demirel Üniversitesi

Seyhan Özdemir, Süleyman Demirel Üniversitesi

Yabancı Dil Editörü/Foreign Language Editor

Kate Jobson, School of Oriental and African Studies (SOAS), İngiltere

Editör Kurulu/Editorial Board

Ali Ayten, Marmara Üniversitesi

Deniz Akgül, Ahi Evran Üniversitesi

Sinan Akçay, Selçuk Üniversitesi

Tarik Tuncay, Hacettepe Üniversitesi

Zeynep Kurnaz, Karabük Üniversitesi

Danışma Kurulu/Advisory Board

Arif Bakla, Cumhuriyet Üniversitesi

Caner Yelbaşı, Mardin Artuklu Üniversitesi

Chi-Chang Chang, Chung Shan Medical University, Tayvan

Emine Şener, Ahi Evran Üniversitesi

Erhan Aydın, Uşak Üniversitesi-IPAG Business School

George S.T. Chu, Hamline Üniversitesi, ABD

İlhan Günbayı, Akdeniz Üniversitesi

Jamila J. Hakam, Minneapolis, ABD

Laura Cordisco Tsai, Harvard Üniversitesi, ABD

Meral Bektaş, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Nur Atikah Mohamed Hussin, Universiti Sains Malaysia, Malezya

Oğuzhan Zengin, Karabük Üniversitesi

Selçuk Beşir Demir, Fırat Üniversitesi

Ünsal Sığı, Başkent Üniversitesi

Yüksel Dede, Gazi Üniversitesi

NİTEL SOSYAL BİLİMLER

Nitel Sosyal Bilimler (NSB), yılda iki kez (Haziran ve Aralık) yayınlanan uluslararası, hakemli ve açık erişimli bir dergidir. Sosyal bilimler alanında yapılan nitel çalışmalar bu derginin kapsamındadır. Bu bilimsel derginin ana amacı, sosyal bilimlerde nitel yorumlama ve analizin gelişimine katkıda bulunmaktır. Dergide sosyal hizmet, psikoloji, psikolojik danışmanlık, siyaset bilimi, sosyoloji, anlatı çalışmaları, antropoloji, halk sağlığı, hemşirelik, iletişim çalışmaları, insan coğrafyası, örgütsel davranış, pazarlama, tarih ve diğer sosyal bilimler alanlarında çalışmalar yayınlanabilir. Dergide sadece: Nitel metotlara veya nitel analize odaklı karma metotlara dayanan araştırma makaleleri, derleme ve teorik tartışma türü çalışmalar, kitap incelemeleri, araştırma notu (Araştırmanın nasıl yapıldığını, yöntemi ve yaklaşımı tartışan kısa çalışmalar) yayınlanır. Yazılar İngilizce veya Türkçe olarak yazılabilir.

Qualitative Social Sciences
(QSS)

Nitel Sosyal Bilimler
(NSB)

BU AY

2-8 KASIM LÖSEMİLİ ÇOCUKLAR HAFTASI

LÖSEV 1998 yılında lösemili çocuklar/gençler ve ailelerinin yaşam kalitelerini yükseltmek için çözümler bulmayı amaç edinen bir kuruluştur. Lösemi, bir çeşit kan hastalığıdır. Kanın asıl yapı yeri olan kemik iliğindeki ana (kök) hücrelerin bozulması sonucu kötü huylu blastların çoğalmasıyla birlikte meydana gelir. Lösemiyle her yaşta karşılaşılabilir. Fakat 1-5 yaş arası çocuklarda görülme olasılığı oldukça yüksektir. Kalıtsal ve bulaşıcı bir hastalık değildir. Her yıl yaklaşık olarak 2000 civarındaki çocuk lösemiye yakalanmaktadır. Özellikle beslenme şeklindeki kanser yapan etkenlerin artmasıyla birlikte bu rakam gün geçtikçe artmaktadır. Lösemiyle karşılaşan çocuklar ya da gençler kemoterapi ile %92 oranında iyileşme oranına sahiptirler. Ancak bu kısa bir süreç değildir yaklaşık olarak 3 sene sürmektedir. Tedavi sırasında ilaçların yan etkileri belirgin olarak kendini belli etmektedir. Saçlarda ve kaşlarda dökülmeler yaşanmaktadır. Ayrıca lösemiye yakalanan çocuk ya da gencin en ufak bir mikroba dahi yakalanmaması gerekmektedir. İlaçlar bağışıklık sistemini zayıflattığı için mikropla olan savaş hayati öneme sahip olmaktadır.

Lösemiyle mücadele eden ailelerde maddi ve manevi çöküşler yaşanabilmektedir. Tam da oyun çağına gelmiş çocuklarının hayati risk taşıyan bir hastalıkla mücadele etmesi aileleri derinden etkilemektedir. LÖSEV ailelere bu noktada destek olmaktadır. Psikolog ve sosyal hizmet uzmanları aracılığıyla bireysel ve grup çalışmaları yaparak ailelere destek olunmaktadır. Ayrıca lösemiyle mücadele eden ailelerin %87'si asgari ücret ve altında gelire sahiptirler. Bu ailelerin birçoğu maddi güçleri el vermediği için tedavilerini yarıda bırakmak zorunda kalmaktadır.

MASKEMİ TAKARIM FARKINDALIK YARATIRIM

2-8 Kasım
Lösemili
Çocuklar
Haftası

Lösemili Çocukların
Yaşam Kalitelerini
Yükseltmek İçin
Maskemizi
Takarım Farkındalık
Yaratırım Projesini
Başlatmış
0312 447 00 00

LÖSEV 2000 yılında açılan Lösemiler Çocuklar Hastanesi'nde (LÖSANTE) çocukları hem hijyenik bir ortamda tedavi etmekte hem de herhangi bir ücret talebinde bulunmamaktadır. LÖSANTE ilk açıldığında %20 olan tedavi başarısı %92'ye yükselmiştir. LÖSEV' in gerçekleştirdiği bir başka faaliyet de 2008 yılında açılan lösemili çocukların ücret ödemediği koleji eğitimi aldıkları Lösemili Çocuklar Okulu'dur. Okuldaki 12-14 kişilik sınıflarda çocuklar eğitim hayatına kaldıkları yerden devam edebilmektedirler. Bu okul sayesinde çocuklar hem maske taktıkları için diğer arkadaşları tarafından ötelenmek zorunda kalmamakta ham de hijyenik bir ortamda eğitimlerini sürdürmektedirler.

LÖSEV' de tedavi olabilmek için yurdun çeşitli yerlerinden Ankara'ya tedavi olmaya gelen aileler vardır. Tedavi yaklaşık olarak 3 yıl sürdüğü için aileler konaklama konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar. 2010 yılında ailelerin uzun veya kısa dönem konaklayabilmeleri için Lösemili Çocuklar Köyü açılmıştır. Bu köy ile birlikte aileler 25 adet evde kira ya da aidat ödemediği tedavi boyunca kalabilmektedir. Köyde kalan çocuklar hastane korkusu yaşamadan yoğun olmayan tedavilerini "evde bakım ünitesi" sayesinde ev ortamında oyuncakları ile oynarken de alabilmektedir. Köyün içerisindeki sebze, meyve bahçeleri ve doğal hayvancılık sayesinde çocuklar organik yiyecekler yiyerek beslenme konusunda da rahatlıkla beslenebilmektedir. Yine köyde açılan "Anne Üretim Atölyeleri" ile birlikte Lösemili çocukların anneleri yaptıkları el işleri sayesinde anksiyete ve ölüm korkusundan uzaklaşmaktadır.

LÖSEV, lösemi tedavisini bitirmiş olan gençlerin topluma kazandırılması ve topluma aktif katılımlarını sağlamak adına çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Böylece gençler tedavi sürecinin ardından topluma adapte olma konusunda güçlük yaşamadan toplumun içine karışabilmektedirler. LÖSEV 'in topluma adapte olma çalışmalarından edinilen tecrübe ile gençlerin ya da çocukların tedavi süresi boyunca ve tedavinin de sonrasında moral ve desteğe ihtiyaç duydukları ve bu yönde yapılan etkinliklerin ise gençlerin iyileşmesinde ya da gelişiminde olumlu bir etki bıraktığı gözlenmiştir. Ayrıca LÖSEV çeşitli sanatsal, sosyal, sportif aktivitelerin dışında, imkânları el vermeyen gençlere yurtiçinde ve yurtdışında gezilere katılma, gençlik platformlarında kendi sorunlarını dile getirme ve bunlara çözümler önerme olanağı sağlamaya çalışmakta ve kanseri yenmiş olan gençlerin, Avrupa'daki gençlerle buluşmalarını sağlayacak bir proje geliştirmiştir.

Böylece, sanatsal faaliyetler/pratikler aracılığı ile kanser hastalığına dikkat çekmek, gençlerin yaşadıkları ve paylaştıkları ortak sorunlara çözümler bulmak ve bu anlamda, kanserle mücadelede hep birlikte el ele vermek; en önemlisi de kanser tedavisi süren çocuklara, "Biz başardık, sizler de başarabilirsiniz!" mesajını vererek umut ve cesaret aşılamak bu projenin en temel amacı olarak belirlenmiştir.

LÖSEV yardımlarını bağışlar ile karşılamaktadır. Bu yardımlar hesap numarasına yatırılan para ile doğrudan olabileceği gibi LSV Dükkan ile dolaylı yünden de olabilmektedir. Bu dükkanda lösemiden iyileşmiş gençlerin ya da annelerinin LÖSEV atölyelerinde ürettikleri el yapımı ürünler satılmaktadır.

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

www.sosyalhizmetmagazin.com
Ücretsiz abonelik için ziyaret edin.

sosyalhizmetmagazin@gmail.com

YAZILARINIZI BEKLİYORUZ!

**ARALIK 2019'DA TEMA:
YEREL YÖNETİMLER VE SOSYAL POLİTİKA**

